
Pregled dobrih praks za ohranjanje močvirne vegetacije po državah članicah EU

Akronim projekta: 101114184 — LIFE22-NAT-SI-LIFE TRSCA

WP2, naloga T.2.2.ii

Avgust 2024

Projektni partnerji

Sofinancer

Naslov dokumenta:

Pregled dobrih praks za ohranjanje močvirne vegetacije po državah članicah EU

Organizacija in priprava dokumenta:

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave

Tobačna ulica 5, 1000 Ljubljana

Kontakt: zrsvn.oe@zrsvn.si

Podatki o financerjih:

Dokumentacija je nastala v okviru projekta **LIFE TRSCA 101114184 — LIFE22-NAT-SI-LIFE TRSCA**, ki ga sofinancira Evropska unija.

Dokument pripravili:

Martina Tekavec

mag. Mateja Žvikart

Kontakt: mateja.zvikart@zrsvn.si

Priporočeno citiranje:

Tekavec, M. in Žvikart, M. (2024): Pregled dobrih praks za ohranjanje močvirne vegetacije po državah članicah EU. Poročilo. LIFE TRŠCA WP 2.1.i. Zavod za varstvo narave Republike Slovenije, Ljubljana, avgust 2024. 46 str.

Kazalo

Kazalo	3
POVZETEK	4
ABSTRACT	4
1. UVOD	5
2. MOŽNOSTI OHRANJANJA MOČVIRNE VEGETACIJE V OKVIRU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE (SKP)	6
2.1. POGOJENOST	7
2.2. SHEME ZA OKOLJE IN PODNEBJE (SOPO)	7
2.3. KMETIJSKO – OKOLJSKA – PODNEBNA PLAČILA (KOPOP)	7
3. PREGLED UKREPOV (INTERVENCIJ) ZA OHRANJANJE MOČVIRNE VEGETACIJE V STRATEŠKIH NAČRTIH 2023 – 2027 PO DRŽAVAH ČLANICAH	8
3.1. POGOJENOST (DKOP 2: VARSTVO MOKRIŠČ IN ŠOTIŠČ)	8
3.2. SHEME ZA OKOLJE IN PODNEBJE (SOPO)	17
3.3. KMETIJSKO – OKOLJSKA – PODNEBNA PLAČILA (KOPOP)	22
3.4. Plačila Natura 2000	41
4. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČKI	43
5. LITERATURA	44

POVZETEK

Dokument obsega pregled obstoječih zahtev in ukrepov (intervencij) za ohranjanje močvirne vegetacije, kot so jih v svojih Strateških načrtih 2023 - 2027 oblikovale posamezne države članice.

Podrobno so bile pregledane zahteve Pogojenosti (DKOP2), Sheme za okolje in podnebje (SOPO) ter Kmetijsko – okoljska – podnebna plačila (KOPOP) in Plačila Natura 2000, ki se vsebinsko nanašajo na močvirno vegetacijo.

Poseben poudarek pri pregledu je bil namenjen ukrepom, ki se ciljno navezujejo na ohranjanje trstišč.

ABSTRACT

The document contains an overview of the existing requirements and measures (interventions) for the conservation of wetland vegetation as prepared by individual Member States in their Strategic Plans 2023 - 2027.

The requirements of the Conditionality (GAEC2), Schemes for the climate, the environment and animal welfare («Eco-schemes») and the Agri-environment-climate commitments (AE measures) and Natura 2000 payments, which refer to wetland and marsh vegetation, were examined in detail.

During the review special emphasis was aimed at measures that are specifically targeted to the conservation of reed beds.

1. UVOD

Cilj projekta LIFE TRŠCA (LIFE22-NAT-SI-LIFETRSCA) je izboljšanje upravljanja z močvirno vegetacijo na območju Cerknškega presihajočega jezera, ki je hkrati tudi habitat za kostanjevko (*Aythya nyroca*) in rjavovratega ponirka (*Podiceps grisegena*).

Podatki o rabi na jezeru kažejo, da je močvirna vegetacija sploh v sušnih letih košena. Ponavljajoče suše in košnja imajo negativen vpliv ne le na rastlinske vrste in habitatne tipe, temveč tudi na gnezdilni habitat za ptice. V okviru projekta se bodo zato iskale rešitve, kako kmete vzpodbuditi k ustrežnejši kmetijski praksi predvsem preko intervencij Skupne kmetijske politike.

V tem dokumentu so zbrane informacije, kako so v drugih državah članicah Evropske Skupnosti v programskem obdobju 2023 - 2027 predvideli ohranjanje močvirne vegetacije, posebej poudarjeni pa so ukrepi, ki so jih druge države oblikovale za varstvo trstišč.

2. MOŽNOSTI OHRANJANJA MOČVIRNE VEGETACIJE V OKVIRU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE (SKP)

Območja Natura 2000 se v Sloveniji upravljajo sektorsko. To pomeni, da upravljanje oz. izvajanje ukrepov za zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov prevzame posamezen sektor.

Kmetijstvo v Sloveniji ne pozna načrtovanja z upravljavskimi načrti (kot npr. gozdarstvo), pripravlja pa t. i. Programe razvoja podeželja oz. Strateške načrte, ki so po funkciji in vsebini podobni sektorskim načrtom upravljanja. Ukrepi za ohranjanje in izboljševanje stanja vrst in habitatov, vezanih na kmetijsko krajino kot izhajajo iz Programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023 – 2027, se tako izvajajo v okviru Strateškega načrta 2023 – 2027.

Programsko obdobje Skupne kmetijske politike (SKP) praviloma traja 7 let, vključuje pa različne intervencije (ukrepe) z različnimi stopnjami obveznosti in zahtevnosti. Slika 1 prikazuje arhitekturo intervencij Strateških načrtov 2023 – 2027, posamezni elementi pa so obrazloženi na naslednji strani.

Slika 1: Arhitektura intervencij Strateškega načrta 2023 – 2027.

2.1. POGOJENOST

Zahteve v okviru Pogojenosti predstavljajo t. i. osnovni standard (ang. »baseline«) kmetijske prakse, kar pomeni, da je njihovo izvajanje za prejemnike neposrednih plačil (subvencij) iz naslova SKP obvezno.

V programskem obdobju 2023 – 2027 je eden od standardov ciljno namenjen tudi ohranjanju močvirij in barij (DKOP2).

2.2. SHEME ZA OKOLJE IN PODNEBJE (SOPO)

Scheme za podnebje in okolje so v obdobju 2023 – 2027 nova oblika nadstandardnih kmetijskih praks. Te sheme so zahtevnejše od pogojenosti, a manj zahtevne in širše dostopne kot kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila (KOPOP).

Pogodbena obveznost traja eno leto, kmetje pa se za izvajanje SOPO shem odločajo prostovoljno.

2.3. KMETIJSKO – OKOLJSKA – PODNEBNA PLAČILA (KOPOP)

Kmetijsko – okoljska – podnebna plačila (KOPOP) so ključen sistemski instrument za doseganje naravovarstvenih ciljev v kmetijski kulturni krajini, saj obsegajo tudi operacije za izvajanje prilagojenih kmetijskih praks, ki upoštevajo ekološke zahteve ogroženih vrst in habitatnih tipov.

Kmetje se za izvajanje KOPOP odločajo prostovoljno, pogodbena obveznost pa traja 5 let.

3. PREGLED UKREPOV (INTERVENCIJ) ZA OHRANJANJE MOČVIRNE VEGETACIJE V STRATEŠKIH NAČRTIH 2023 – 2027 PO DRŽAVAH ČLANICAH

V tem poglavju je predstavljen pregled obstoječih zahtev in ukrepov (intervencij) za ohranjanje močvirne vegetacije kot so jih v svojih Strateških načrtih oblikovale posamezne države članice.

3.1. POGOJENOST (DKOP 2: VARSTVO MOKRIŠČ IN ŠOTIŠČ)

3.1.1. Avstrija

Zahteve:

- Prepovedano je pridobivanje in kurjenje šote.
- Prepovedane so nove drenaže³.
- Oranje tal globlje od 30 cm ni dovoljeno.
- Izkopi ali nasipi, ki spreminjajo teren, niso dovoljeni.
- Prepovedano je spreminjanje in oranje trajnih travnikov.

3.1.2. Belgija (Flandrija)

Zahteve:

- Travinja na mokriščih in šotiščih se ne smejo spreminjati, preoravati ali izsuševati.
- Na teh območjih tudi ni dovoljeno kurjenje rastlinja in pridobivanje šote.
- Obnova drenaže je možna le v skladu z veljavno flamsko zakonodajo (navedeno v dokumentu).

3.1.3. Belgija (Valonija)

Zahteve:

- Prepoved oranja (dovoljeno izjemoma), izsuševanja in spreminjanja reliefa tal (ne nasipavanje).

Obnovitev travnika je možna s podsetvijo, površinsko obdelavo tal ali plitvim oranjem. V izjemnih primerih, ko je travnik močno degradiran (npr. zaradi škode zaradi divjih prašičev ali škode zaradi poplav) bo oranje dovoljeno le izjemoma.

³ V primeru vzdrževanja ali namestitve obstoječih drenažnih sistemov je treba skladnost z izvirno zmogljivostjo drenaže dokazati in hraniti na KMG (npr. fotografije) za kakršna koli preverjanja. V primeru obnove, ki vključuje povečano zmogljivost odvodnjavanja, je treba od pristojnega organa pridobiti novo dovoljenje ter upoštevati naravovarstvene in vodne zahteve.

3.1.4. Bolgarija

Zahteve:

- Prepovedani so vsi tipi globoke obdelave tal, povezane z obračanjem talnega horizonta - oranje (globoko oranje 20-35 cm ali plitvo oranje 10-20 cm) in globoko rahljanje (60–80 cm).
- Prepovedano je izsuševanje in ureditev drenaž.
- Prepovedano je spreminjanje in preoravanje trajno zatavljenih površin.
- Prepovedano je sežiganje rastlinja.
- Prepovedana je uporaba mineralnih in organskih dušikovih gnojil ter fitofarmacevtskih sredstev.

3.1.5. Ciper

(1) Mokrišča

Kmetje, ki so lastniki zemljišč in spadajo v »določena« mokrišča, so dolžni upoštevati posebne pogoje iz ministrskih uredb in načrtov upravljanja, ki še niso pripravljena.

(2) Šotišča

Obsegajo manjšo površino (nacionalni park), kjer ni kmetijske dejavnosti.

3.1.6. Češka

Zahteve niso podane (odlog do 2025).

3.1.7. Danska

Zahteve:

- Zmanjšanje »norme za dušik« na območjih z najmanj šestodstotno vsebnostjo organskega ogljika.
- Prepoved oranja »ogličnih tal« z najmanj 12 odstotki organskega ogljika na območjih, ki so zaščiteni.

3.1.8. Estonija

Zahteve:

- Na kmetijskih zemljiščih s šotno prstjo ni dovoljeno oranje in prekopavanje. Če je kmet prevzel obveznost podpore za varstvo tal za šotna tla, lahko to travinje v obdobju obveznosti enkrat prekoplje.
- Melioracije mokrišč in kmetijskih zemljišč s šotno prstjo ni dovoljeno izvajati. Obdelava melioriranih mokrišč in kmetijskih zemljišč s šotno prstjo je dovoljena le v primeru rekonstrukcije drenažnih sistemov. Pod pogojem, da se uporabljajo rešitve, ki ne povečujejo emisij toplogrednih plinov in če je to potrebno, za delovanje drenažnega sistema v mineralni zemlji.

3.1.9. Finska

Zahteve:

- Po letu 2022 mora biti obdelovalno zemljišče, ki je bilo prej v drugačni rabi, na primer po izsekavanju gozda, ali kako drugače pridobljeno močvirsko območje, trajno pokrito s travo. Travnato površino je mogoče obnoviti s sejanjem neposredno ali z lahkim obdelovanjem, pri čemer se novo travno površino seje takoj po predhodni obdelavi. Oranje je prepovedano. Ta zahteva ne velja za nova območja, določena v skladu s postopki za urejanje zemljišča, niti za spremembe, ki izboljšujejo obliko določenega polja.
- Talni material se ne sme jemati s kmetijskih zemljišč, ki so šotna.
- Šotna kmetijska zemljišča ali rastlinje na njih se ne smejo sežigati.
- Na kmetijskih zemljiščih s šotno prstjo ni dovoljeno kopati novih odprtih jarkov, razen če je kopanje novega odprtega jarka povezano z vzpostavitvijo mokrišča, ki ga je treba zgraditi, ali z opredeljenimi osnovnimi projekti osuševanja ali urejanja zemljišč, ki vključujejo več lastnikov.
- Trajnih travnikov na šotiščih se ne sme orati več kot enkrat v štiriletnem obdobju. Ta zahteva ne velja za polja v skladu z zahtevo A ali za polja v skladu z GAEC 9.

3.1.10. Francija

Zahteve niso podane (odlog do 2024).

3.1.11. Grčija

(1) Mokrišča

1. Mokrišča znotraj območij Natura 2000:

- Načrti upravljanja še niso pripravljeni.
- Velja splošna prepoved obdelovanja ob bregovih vodnih teles in prepoved kmetijskega izkoriščanja obdelovalnih površin, ki se kažejo z umikanjem vodnih rezervoarjev – predvsem jezer – v primerih dolgotrajne suše.

2. Mokrišča izven mreže zavarovanih območij:

- Velja splošna prepoved (opis zgoraj).
- Za majhna otoška mokrišča velja prepoved krčenja naravne vegetacije, izjemoma so dovoljeni posegi v obnovo in/ali upravljanje z mokrišči.
- Prepovedani so tudi drenažni projekti, nasipi, odlaganje trdnih in tekočih odpadkov, vnos tujerodnih živalskih in rastlinskih vrst, širjenje posevkov, paša (razen, če je s posebno študijo razvidno, da je to povezano z ohranjanjem in ekološkim ravnanjem z mokrišče), posegi, ki povzročijo spremembo hidrološkega režima, vključno z vrtanjem in črpanjem vode (razen, če so namenjeni ohraniti mokrišča) ter posegi, ki spreminjajo krajino. Obstoječa obdelovalna zemljišča ohranijo svojo namembnost.

(2) Šotišča

- Prepovedano je kurjenje strnišč.
- Z uradno razmejitvijo šotišč bo veljala prepoved oranja.

3.1.12. Hrvaška

Zahteve niso podane (odlog do 2025).

3.1.13. Irska

Zahteve niso podane (odlog do 2024).

3.1.14. Italija

Zahteve:

- Prepoved spreminjanja mokrišč in šotnih barij v druge namene, ki se izvaja s prepovedjo izvajanja globokih posegov na način, da se prepreči odvajanje vode, znotraj območij, določenih v skladu s predsedniškim odlokom (Ramsarska območja in območja registrirana v sistemu AGEA za identifikacijo kmetijskih parcel (SIPA).
- Nekatere zahteve se določajo na regionalni ravni.

3.1.15. Latvija

Zahteve:

- Na območjih mokrišč in šotič na kmetijskih zemljiščih se oranje izvaja največ enkrat v 5 letih ali pa je oranje prepovedano, če to določajo drugi regulativni akti, vključno z ekološko občutljivim trajnim travinjem.
- Na območjih mokrišč in šotič na kmetijskih zemljiščih ni dovoljena gradnja, rekonstrukcija ali obnova osuševalnih sistemov, razen:
 - o Izven varovanih območij le v primerih, ko se uporabljajo rešitve, ki ne povečujejo emisij toplogrednih plinov iz tal, kot so sedimentacijski bazeni, dvostopenjski melioracijski jarki, kupi kamenja, meandri, kontrolirano odvodnjavanje, umetna mokrišča; bioreaktorji na lesne sekance, nasičeni vmesni trakovi ali kombinacije teh elementov. »Zavod za varstvo narave« izdaja tehnične predpise za izvedbo okolju prijaznih elementov odvodnih sistemov.
 - o Na območjih Natura 2000 in posebej zavarovanih območjih narave, če je to predvideno z načrtom varstva narave za posebej zaščiteno območje.

3.1.16. Litva

Zahteve za določena območja mokrišč in šotič:

- Prepovedano je izsuševanje območij mokrišč in šotič. Namestitev novih drenažnih sistemov je prepovedana. Popravilo in rekonstrukcija starih sistemov pa sta mogoča le, če to ne škoduje okoljskemu stanju šotič.
- Prepovedano je kurjenje šotnih zemljišč.
- Na območjih šotnih zemljišč je prepovedano oranje. (Zaradi zmanjšanja administrativne obremenitve prosilcev in upravnih institucij je določena minimalna toleranca - če so površine šotič manjše od 10 % na zemljišču in hkrati manjše od 1 ha, se ukrep ne uporabi.)

3.1.17. Luksemburg

(1) Mokrišča

Splošne prepovedi, ki preprečujejo zmanjšanje, uničenje ali poslabšanje zaščitene biotopov in mokrih ali vodnih habitatov v interesu skupnosti so:

- uporaba biocidov ali pesticidov;
- apnenje ali gnojenje;
- obračanje ali oranje;
- zasipavanje ali izkopavanje;
- ponovna setev ali dosejevanje;
- krmljenje živine ali privabljenje divjadi na sami površini ali v radiju desetih metrov okoli zavarovanega biotopa ali življenjskega prostora v interesu skupnosti;
- sprememba vodnega režima, odvzem vode, zajemanje, črpanje, posredno ali neposredno preusmerjanje, odvajanje ali izkopavanje;

- površinsko mulčenje vegetacije, razen lokalnega mehanskega zatiranja kmetijskih plevelov v okviru navzkrižne skladnosti;
- vnos osebkov rastlin ali živali, domorodnih ali tujerodnih, razen ponovne naselitve naravnih vodotokov z domorodnimi ribami.

Poleg zgoraj omenjenih splošnih ukrepov so ukrepi za zmanjšanje, uničenje ali poslabšanje, značilni za nekatere zaščitene biotope in habitate v interesu skupnosti, opredeljeni na naslednji način:

- a) Nižinske in montanske do alpinske vlagoljubne robne združbe z visokim steblikovjem [6430]:
 - čiščenje jarkov, ki vsebujejo visoko steblikovje;
 - preventiva pred požarom;
 - pogozdovanje;
 - vsakoletna košnja, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti in vpliva na zmanjšanje števila, številčnosti ali stopnjo obnovitve značilnih vrst ali degradacijo strukture.
- b) Lehnjakotvorni izviri »Cratoneurion« [7220]:
 - vsi posegi brez ministrskega pooblastila, tudi v radiju desetih metrov okoli lehnjakotvornih izvirov;
 - vsi posegi, ki povzročijo poškodbe podzemnega hidrološkega sistema, povezanega z izvirom.
- c) »Magnocaricetalia« [BK04]:
 - paša;
 - letna košnja, ki ni primerna za ohranjanje ugodne ohranjenosti šašev in vpliva na zmanjšanje stopnje obnavljanja značilnih vrst ali degradacijo strukture.
- d) Izviri [BK05]:
 - zgodnja ali ponavljajoča se košnja, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti vira in vpliva na zmanjšanje števila, številčnosti ali stopnjo obnovitve značilnih vrst ali degradacijo strukture;
 - spreminjanje, apnenje, gnojenje, uporaba biocidov ali pesticidov v radiju desetih metrov od izvira;
 - oranje v radiju desetih metrov od izvira;
 - krmljenje živine ali vabljenje divjadi na sami površini in v radiju desetih metrov od izvira;
 - obnova gozdov.
- e) Trstičje (Phragmition, Phalaridion, Sparganio-Glycerion) [BK06]:
 - košnja ali paša, razen košnje, ki je predvidena v ustrezno potrjenem načrtu upravljanja.
- f) Mokrotni travniki »Calthion Wet Grasslands« [BK10]:
 - zgodnja ali preveč ponavljajoča se košnja, večja od dveh košenj na leto, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti mokrotnega travnika in vpliva na zmanjšanje stopnje okrevanja značilnih vrst ali degradacijo strukture;
 - paša, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti mokrotnega travnika in vpliva na zmanjšanje stopnje obnovitve značilnih vrst ali degradacijo strukture.

(2) Šotišča

Splošni ukrepi za zmanjšanje, uničenje ali poslabšanje zavarovanih biotopov in mokrih ali vodnih habitatov skupnostnega interesa so:

- uporaba biocidov ali pesticidov;
- sprememba, apnenje ali gnojenje;
- obračanje ali oranje;
- zasipavanje ali čiščenje;
- v zemljo vgrajena ali nevgrajena konstrukcija;
- ponovna setev ali dosejevanje;

- krmljenje živine ali vabljenje divjadi na sami površini ali v radiju desetih metrov okoli zavarovanega biotopa ali življenjskega prostora skupnosti;
- sprememba vodnega režima, odvzem vode, zajemanje, črpanje, posredno ali neposredno preusmerjanje, odvajanje ali čiščenje;
- površinsko drobljenje vegetacije, razen lokalnega mehanskega zatiranja kmetijskih plevelov v okviru pogojenosti;
- vnos osebkov rastlin ali živali, domorodnih ali tujerodnih, razen ponovne naselitve naravnih vodotokov z domorodnimi ribami.

Poleg zgoraj omenjenih splošnih ukrepov so ukrepi za zmanjšanje, uničenje ali poslabšanje, značilni za nekatere zaščitene biotope in habitate v interesu skupnosti opredeljeni na naslednji način:

a) Prehodna barja [7140]

- vsi posegi v šotišče brez pooblastila ministrstva;
- dopolnjevanje, apnenje, gnojenje, uporaba biocidov ali pesticidov v radiju desetih metrov okoli šotišča;
- oranje, zasipavanje in čiščenje v radiju deset metrov okoli šotišča.

b) Izvirna močvirja, nizka barja in združbe šašev [BK11]

- zgodnja ali ponavljajoča se košnja, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti zavarovanega biotopa in vpliva na zmanjšanje števila, številčnosti ali stopnjo obnovitve značilnih vrst ali degradacijo strukture;
- spreminjanje, apnenje, gnojenje, uporaba biocidov ali pesticidov v radiju desetih metrov od izvirkov močvirij, nizkih barij in združb šašev;
- krmljenje živine ali vabljenje divjadi na sami površini in v radiju desetih metrov od varovanega biotopa;
- paša;
- obnova gozdov.

Zaradi jasnosti in v izogib kakršnemu koli prekrivanju med zahtevami DKOP2 (GAEC 2) in DKOP8⁴ (GAEC 8), so zahteve DKOP8 (GAEC 8) v zvezi z mokrišči in močvirji vključene v DKOP2 (GAEC 2).

Mokrišča in »območja pronicanja« Prepovedi:

- zgodnja ali ponavljajoča se košnja, ki ni primerna za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti vira in vpliva na zmanjšanje števila, številčnosti ali stopnjo obnovitve značilnih vrst ali degradacijo strukture;
- spreminjanje, apnenje, gnojenje, uporaba biocidov ali pesticidov v radiju desetih metrov od vira;
- oranje v radiju desetih metrov od izvira;
- paša;
- obnova gozdov.

3.1.18. Madžarska

Zahteve niso podane (odlog do 2025).

⁴ DKOP8 Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst je eden od standardov pogojenosti

3.1.19. Malta

Zahteve:

- Prepovedana je poškodba mokrišč zaradi kmetijskih dejavnosti.
- Prepovedano je spreminjanje mokrišč.
- Prepovedano je izvajanje dejavnosti, kot so lov, smetenje in omogočanje prelivanja odplak na mokriščih.
- Prepovedano je poškodovanje mokrišč zaradi obdelovanja zemlje.
- Prepovedano je osuševanje mokrišč.

3.1.20. Nemčija

Zahteve:

- Trajnega travinja na mokriščih in barjih ni dovoljeno spreminjati ali preorati.
- Trajnih nasadov na teh površinah ni dovoljeno spreminjati v njive.
- Na kmetijskih površinah v mokriščih in barjih niso dovoljeni posegi v talni profil s težko gradbeno mehanizacijo.
- Prepovedano je obračanje zemlje globlje od 30 cm (preko normalne globine oranja) ter nasipavanje in zasipanje peska.
- Možno je gojenje »paludikultur« prilagojeno lokaciji. Zaradi varstva biotske raznovrstnosti pa to ne velja za površine trajnega travinja, ki je še posebej vredno varstva (varstvena območja ptic ali zakonsko zavarovani biotopi).

V zvezi z izgradnjo novih osuševalnih sistemov in popravilom/obnovo obstoječih osuševalnih sistemov bodo od leta 2023 na zvezni ravni uvedene dodatne zakonske obveznosti. Za prvo osuševanje kmetijske površine na zgoraj navedenem območju ter uporabo drenaže ali jarkov mora upravičenec pridobiti soglasje pristojnega organa za ohranjanje narave in voda.

Popravilo in obnova drenaže oziroma jarkov za osuševanje kmetijske površine je dovoljeno, če se s tem ne zniža obstoječa drenažna gladina posamezne drenaže ali jarka. V izjemnih primerih lahko pristojni organ med obnovo ali popravilom odobri znižanje obstoječega nivoja odvodnjavanja, če je to nujno potrebno za zagotavljanje kmetijske rabe prostora in če s tem ne povzroča poslabšanja narave ali okolja na tem območju.

3.1.21. Nizozemska

Zahteve niso podane.

»Upoštevajte odločitev o nivoju vode.«

3.1.22. Poljska

Zahteve niso podane (odlog do 2025).

3.1.23. Portugalska

Zahteve:

- Prepovedana je drenaža tal.
- Prepovedano je izkopavanje in/ali pridobivanje šote.
- Prepovedana je sprememba rabe zemljišča, z izjemo primerov, ki jih odobri pristojni organ.

Prepovedi iz druge in tretje alineje ne veljajo za parcele, ki so sistematizirane za gojenje riža.

3.1.24. Romunija

1. Za zemljišča s kmetijsko dejavnostjo v območjih mokrišč in šotišč veljajo naslednje obveznosti:
 - a) v primeru zavarovanih območij (vključno z Ramsarskimi območji) je potrebno upoštevati načrt upravljanja in predpise zavarovanega območja glede rabe zemljišč in režima kmetijskih dejavnosti;
 - b) upoštevati je potrebno postopek presoje vplivov na okolje/presojo ustreznosti za načrte ali projekte ter postopek izdaje dovoljenja za dejavnosti, ki lahko vplivajo na zavarovano območje, zlasti za:
 - površinska in podzemna zajetja sladke vode;
 - vnos onesnaževal, izkoriščanje šote in načrtno vnašanje tujerodnih vrst;
 - c) na območju mokrišč, šotišč in robnih kmetijskih površin velja prepoved:
 - izsuševanja;
 - zažiganja;
 - krčenja (razen dejavnosti, potrjenih z načrtom upravljanja);
 - odvajanje onesnaževal v površinske in podzemne vode;
 - odlaganje odpadkov;
 - dejavnosti izkoriščanja šote;
 - namernega vnašanja tujerodnih vrst;
 - spremembe mokrišč in šotišč;
 - spremembe rabe tal in pretoka vode;
 - oranja trajnih travnikov;
 - zemeljskih del na globini nad 25 cm;
 - d) upoštevati je potrebno minimalne ohranitvene ukrepe, ki jih določijo upravljavci zavarovanih območij;
 - e) v primeru mokrišč in šotišč izven zavarovanih območij se upoštevajo minimalni ohranitveni ukrepi, ki jih je določil pristojni organ. To med drugim vključuje prepoved novih izsuševanj in preoravanja trajnih travnišč.
2. Na kmetijskih zemljiščih, kjer ni mogoče izvajati kmetijske dejavnosti, se izvaja minimalna aktivnost za vzdrževanje mokrišč in šotišč v primernem stanju. To vključuje odstranjevanje travne in lesnate vegetacije, ki se šteje za invazivno ali škodljivo za kmetijske pridelke. Odstranjevanje se lahko izvede s košnjo ali površinskimi deli na obdelovalnih površinah, z izravnavo in odstranjevanjem rastlinskih ostankov na trajnih travnikih.

Režim kmetijskih dejavnosti na območju mokrišč in šotišč na zavarovanih območjih:

- uporaba kmetijske tehnologije in kolobarjenja v skladu s tehničnimi normativi in veljavno zakonodajo;
- zatiranje bolezni in škodljivcev s kemičnimi ali ekološkimi sredstvi, ki jih odobri upravitelj območja;
- prepoved uporabe semena, tretiranega s kemikalijami, ki so prepovedane na zavarovanih območjih;
- zaščita zemlje in vode pred onesnaženjem ali degradacijo;
- pri gnojenju z organskimi ali kemičnimi gnojili je potrebno spremljati razvoj kakovosti tal in se izogibati predoziranju in izpiranju v vodne vire;
- izvajanje ukrepov za varstvo kmetijskih pridelkov pred divjadjo, ki jih odobri območna uprava;
- prepoved uporabe onesnaženih vodnih virov za namakanje in izvajanje ukrepov za preprečevanje poslabšanja kakovosti tal;
- vzdrževanje nasipov, ki varujejo kmetijske objekte ter namakalnih in drenažnih sistemov;
- prepoved gojitve gensko spremenjenih rastlin, narkotikov ali drugih zdravju škodljivih rastlin;
- prepoved postavljanja zaščitnih ograj za zemljišča, ki preprečujejo prosto gibanje divjadi;

- prepoved sežiganja suhega rastlinja ali odpadkov, ki nastanejo pri tehnoloških posegih;
- živinoreja se lahko izvaja v skladu z načrtom upravljanja in območnimi predpisi;
- rejci živali lahko opravljajo svojo dejavnost samo na podlagi dovoljenja in pooblastila, ki ga izda upravljavec prostora, pod naslednjimi pogoji:
 - o so lastniki živali, identificiranih in registriranih v skladu z veljavno posebno zakonodajo;
 - o spoštujejo se tehnološki normativi, specifični za gojenje in izkoriščanje živalskih proizvodov, ki jih določa veljavna posebna zakonodaja;
 - o izvajajo pašo na za to namenjenih zemljiščih;
 - o zagotavljajo periodično cepljenje živali in zdravljenje po priporočilu veterinarja;
 - o spoštujejo pašne dobe, ki jih določi območna uprava za posamezno vrsto pašnika;
 - o imajo sisteme za shranjevanje/kompostiranje gnoja in njegovo uporabo pri gnojenju kmetijskih pridelkov in obnavljanju kakovosti tal;
 - o ne vnašajo tujerodnih pasem domačih ali divjih živali brez soglasja uprave območja;
 - o zagotavljajo pogoje za osamitev bolnih živali ter pogoje za njihovo zdravljenje;
 - o v najkrajšem možnem času obvestijo veterinarja in ekološkega agenta na območju o pojavu bolezni živali, ki lahko povzroči epizootijo;
 - o sodelujejo pri ukrepih, ki jih izvajajo sanitarno-veterinarski organi za izvajanje karantenskih ukrepov in obvladovanje izbruhov okužb;
 - o izvajajo ukrepe za uničenje poginulih živali po metodah, ki jih določijo sanitarni in veterinarski organi.

3.1.25. Slovaška

Zahteve še niso podane (odlog do 2025).

3.1.26. Španija

Zahteve:

- Na mokriščih in šotiščih (navedenih v ustreznem sloju SIGPAC) je prepovedana sečnja/čiščenje za kmetijske namene.
- Šotna barja ali mokrišča je prepovedano izsušiti ali na njih izvajati kurjenje ali pridobivanje šote.
- Močvirne in barjanske površine je prepovedano spremeniti v njivo, vključno s trajnimi pašniki in trajnimi nasadi.
- Trajne pašnike je potrebno obdelovati.
- Na obdelovalnih zemljiščih je dovoljena površinska obdelava (do globine 20 cm). Izjema so polja za pridelavo riža.
- Lahko se ohrani paša, pri čemer je največja obremenitev z živino 1 GVŽ/ha.

3.1.27. Švedska

Zahteve:

- Upoštevat skladnost z obstoječo nacionalno zakonodajo o vodnih dejavnostih in izsuševanju tal.
- Novo kopanje ali poglobljanje jarkov je v velikem delu Švedske prepovedano, v preostalih delih pa je potrebno dovoljenje okrajno pristojne službe. Dovoljenje je izdano le v redkih primerih.
- Prepoved izvajanja »prahe brez rastlinja« (kot metode za zatiranje škodljivcev, kjer se zemljišče večkrat prebrana, zato je taka praksa problematična z vidika izpiranja hranil) na šotiščih. Možne so posamezne izjeme za namen zatiranja koreninskih ogorčic.
- Prepoved oranja trajnega travinja na šotnih zemljiščih pogosteje kot vsaka štiri leta.

3.2. SHEME ZA OKOLJE IN PODNEBJE (SOPO)

3.2.1. Bolgarija

I.B.2 Eko shema za ohranjanje in izboljšanje biološke raznovrstnosti in ekološke infrastrukture

Predmet tega ukrepa so različni krajinski elementi, med drugim tudi mokrišča.

Za mokrišča veljajo zahteve:

- Ohranjanje obrežne vegetacije z odstranjevanjem invazivnih in tujerodnih vrst v obdobjih izven gnezditve ptic.
- Vzdrževanje naravnega travniškega rastlinstva ob nizkih vodah, če ta obstaja brez drenaže področja.
- Prepoved uničevanja in/ali izsuševanja ribnikov.
- Prepoved uporabe pesticidov prve skupine za varstvo rastlin na območjih, ki mejijo na vodna območja.

3.2.2. Hrvaška

31. 03. - Intenzivnejše vzdrževanje ekološko pomembnih območij

Ukrep predpisuje vključitev najmanj 10 % kmetijskih zemljišč letno med ekološko pomembne površine. Te obsegajo tudi krajinske značilnosti, ki se nahajajo na kmetijskih zemljiščih in območjih, ki mejijo na kmetijske površine. Med drugim so to lahko ribniki in jarki. Ukrep presega pogojenost (DKOP 8), saj vključuje tudi kmetijske površine, ki so manjše od 10 ha.

3.2.3. Irska

51EKO - Eko shema

Ukrep obsega osem kmetijskih praks. Za pridobitev plačila z naslova Eko-scheme se mora kmetijsko gospodarstvo vključiti v vsaj dve praksi. Za močvirno vegetacijo bi lahko bila relevantna le kmetijska praksa 1:

»Prostor za naravo in krajinske značilnosti.«

Ta praksa je nadgradnja pogojenosti (DKOP 8). Predpisuje vključitev 10 % kmetijskih zemljišč med neproizvodne površine in krajinske značilnosti.

3.2.4. Litva

TI05eko1.5 - Vzdrževanje krajinskih elementov

Namen ukrepa je obnoviti in ohraniti tradicionalno mozaično krajino. Podpora se bo zagotavljala za urejanje in vzpostavitev krajinskih elementov iz pogojenosti (DKOP 8) na obdelovalnih površinah ter za urejanje in vzpostavitev teh elementov na trajnih traviščih. Za zagotovitev doseganja ciljev ukrepa je določeno ciljno obdobje 3 let.

Nekateri elementi krajine in zahteve za upravljanje:

1. Obale vodnih teles in jarkov:
 - Prepovedano je uporabljati sredstva za varstvo rastlin.
 - Košnjo je dovoljeno izvesti enkrat letno do 1. septembra. Pokošeno biomaso je dovoljeno pustiti na mestu ali jo odstraniti.
2. Kmetijska zemljišča, ki vsako leto poplavijo (100 m² - 0,5 ha):
 - Prepovedana je uporaba fitofarmacevtskih sredstev.

- Potrebno je preprečevanje zaraščanja.
- 3. Vodna telesa (ribniki, jezera; 100 m² - 0,5 ha):
 - Prepovedano je uporabljati sredstva za varstvo rastlin.
 - Košnjo obrežja je dovoljeno izvesti enkrat letno do 1. septembra. Pokošeno biomaso je dovoljeno pustiti na mestu ali jo odstraniti.

TI05eko6 - Kompleksna shema vzdrževanja travnikov in mokrišč

Zaščita vrst: povodna trstnica (*Acrocephalus paludicola*), močvirska sklednica (*Emys orbicularis*), strašničin mravljiščar (*Maculinea teleius*), vzhodni puščavnik (*Osmoderma barnabita*), metulj iz rodu cekinčkov (*Lycaena helle*), travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*), rastlina iz rodu lanik (*Thesium ebracteatum*), čoketa (*Gallinago media*), čnorepi kljunač (*Limosa limosa*), rdečenogi martinec (*Tringa totanus*), veliki škurh (*Numenius arquata*). Habitatni tipi: 2130, 2140, 2190, 2320, 2330, 5130, 6120, 6210, 6230, 6270, 6410, 6430, 6450, 6510, 6530, 7140, 7230, 9070.

Upravljanje naravnih travnikov, mokrišč in habitatov močvirskih vrst, katerega zahteve so:

- Ukrep traja 2 leti, vloga se predloži vsako leto.
- Prepoved preoravanja travnikov, mokrišč in njihovega neposrednega obrobja ter prepoved sejanja komercialnih travnih mešaníc.
- Prepoved postavitve novih sistemov za osuševanje ali namakanje.
- Prepoved uporabe fitofarmacevtskih sredstev.
- Prepoved gnojenja z mineralnimi in organskimi gnojili.
- Prepoved apnenja.

Upravljalec izbere enega izmed načinov upravljanja travnikov in mokrišč:

a) Košnja:

- Košnja je dovoljena po 20. juniju razen na območjih habitatov posameznih vrst (čoketa, veliki škurh, povodna trstnica), za katera morajo biti zahteve za košnjo določene v pravilniku za izvajanje interventnega ukrepa (poznejša košnja).
- Do 1. septembra je potrebno opraviti košnjo.
- Pozneje so dovoljene tudi druge košnje, ki pa niso obvezne, razen na habitatnih območjih posameznih vrst (močvirska sklednica, veliki škurh, povodna trstnica, strašničin mravljiščar...). Košnja je v tem primeru določena v pravilniku za izvajanje interventnega ukrepa (poznejša košnja).
- Spravilo se mora na travnikih izvesti do 1. oktobra, na mokriščih do 1. marca naslednjega leta.
- Pri košnji se pusti 20-30 odstotkov nepokošene površine (ta površina je označena pri prijavi). Nepokošena površina na enem mestu ne sme presegati 2 ha, na območjih habitatov povodne trstnice je treba pri košnji pustiti 50 % površine.
- Lokacija nepokošenega pasu se vsako leto zamenja.
- Na varstvenih območjih metuljev seno pred spravilom posušimo.

b) Paša

- Na območjih habitatov posameznih vrst je paša prepovedana.
- Intenzivnost paše je 0,3-1 GVŽ/ha, razen na habitatnih območjih posameznih vrst, za katere je določen režim po zakonodaji.
- Prepovedano je dodatno krmljenje živali.
- Po potrebi se travnik lahko kosi po 20. juniju, razen na območjih habitatov posameznih vrst (veliki škurh, povodna trstnica, čoketa), za katere zahteve za košnjo določa nacionalna

zakonodaja, potem pa je paša obvezna. Pokošeno travo na travnikih je treba odstraniti do 1. oktobra, na mokriščih do 1. marca naslednjega leta.

TI05eko7 – Ekstenzivno upravljanje mokrišč

Zahteve:

- Prepoved umeščanja novih sistemov odvodnjavanja.
- Prepoved preoravanja in prepoved uporabe komercialnih travnih mešanic.
- Prepoved uporabe fitofarmaceutskih sredstev ter mineralnih in organskih gnojil.
- Vzdrževanje površin s košnjo ali pašo.
- Košnja po 20. juniju; pokošeno travo odstraniti do 1. marca naslednjega leta.
- Paša z obtežbo 0,3-1 GVŽ/ha.
- Prepovedano je dodatno krmljenje živali;
- Ukrep traja 5 let, vloga se predloži vsako leto.

3.2.5. Nemčija

DZ-0407 - Uporaba načinov upravljanja zemljišč, določenih s cilji varstva na kmetijskih zemljiščih v območjih Natura 2000

Ukrep se nanaša na prepoved prekomernega odvajanja vode (drenaža) in prepoved spreminjanja profila tal. Postavljeni pogoji presegajo standarde pogojenosti. Predstavljajo osnovo za preprečevanje nadaljnje intenziviranja kmetijstva v vsakem območju Natura 2000 in veljajo za vse vrste kmetijskih dejavnosti. V primeru, da je sprememba profila tal iz naravovarstvenih razlogov smiselna ali potrebna, je določena ustrezna možnost izjeme.

3.2.6. Poljska

I 4.5 - Ekoshema - Zadrževanje vode na trajnih traviščih

Pogoj za pridobitev plačila v posameznem letu je pojavljanje poplavljanja na trajnem travinju, ki je opredeljeno kot najmanj 80-odstotna nasičenost talnega profila z vodo v obdobju od 1. maja do 30. septembra za obdobje najmanj 12 zaporednih dni.

Podpora bo namenjena kmetijam, ki hkrati izvajajo obveznosti:

- (KOPOP) »Vredni habitati in ogrožene vrste ptic na območjih Natura 2000« (razen variante 4.3. Travišča).
- (KOPOP) »Vredni habitati izven območij Natura 2000« (razen variante 5.3. Travišča).
- (KOPOP) »Ekstenzivna raba travnikov in pašnikov na območjih Natura 2000«.
- Ekoshema »Pridelovanje ogljika in upravljanje s hranil«.
- Intervencije ekološkega kmetovanja.

3.2.7. Portugalska

A.3.6 – Prakse, ki spodbujajo biotsko raznovrstnost

Intervencija se nanaša na ohranjanje elementov, pomembnih za biotsko raznovrstnost, ki niso zajeti v okviru pogojenosti (DKOP 8). Elementi se lahko nahajajo na njivah, trajnih nasadih ali pašnikih.

Mednje spadajo tudi:

- Ribniki ali mlake v velikosti najmanj 100 m² in največ 5000 m².
- Drenažni/namakalni jarki, daljši od 25 m.

- Obrežna vegetacija z minimalno širino 2 metra in dolžino nad 25 m.

3.2.8. Slovaška

31.1 – Ekoshema celotne kmetije

Shema vključuje več intervencij:

- 1) Izboljšanje strukture tal.
- 2) Neproizvodna območja in elementi, ki presegajo zahteve pogojenosti.
- 3) Vzpostavitev »biopasov« (na večjih površinah obdelovalne zemlje - 50/20 ha).
- 4) Odložena košnja.
- 5) Odložena košnja + paša.
- 6) Zagotavljanje zatratljenosti vmesnih pasov v vinogradih, sadovnjakih in drugih nasadih (celoletno mora biti zatratljena vsaj vsaka druga vrsta).
- 7) Ustrezno gospodarjenje s površinami hitro rastočih dreves.

Neproizvodna območja in elementi, ki presegajo zahteve pogojenosti (DKOP 8):

- Dodelitev neproizvodnih površin na obdelovalnih zemljiščih:
 - I) zunaj zavarovanih območij je 1 % leta 2023, od leta 2024 pa se bo letno povečeval za +0,2 %;
 - II) v zavarovanih območjih je v višini 3,5 %.
- Upravičene so neproizvodne površine v skladu z DKOP 8.
- Upravičena neproizvodna površina je lahko tudi »biopas« (iz točke 3).
- Vsaj 10 % neproduktivnih površin mora biti posejanih z mešanici za oprasovalce.
- Uporaba gnojil je na neproizvodnih površinah prepovedana.
- Pravila veljajo za celotno območje neproizvodnih značilnosti (DKOP 8 + ekoshema).
- Kmet se sam odloči, kje in v kakšni obliki bo obdeloval neproizvodne površine in elemente (po izpolnitvi pogojev iz točke 3).
- Postopek mora upoštevati tudi prosilec, za katerega velja izjema pri DKOP 8.

3.2.9. Španija

1PD31001801V1 - Ekološki režim "Kmetijstvo z ogljikom in agroekologija: ekstenzivna paša, košnja in biotska raznovrstnost na mokrih travniških površinah"

Intervencija obsega dve praksi:

- a) Ekstenzivna paša:
 - Paša poteka 120 dni na leto (izjemoma 90) neprekinjeno ali občasno, z govedom, ovci, kozami, konji in prašiči.
 - Obtežba je 0,4 – 2 GVŽ/ha.

- b) Vzpostavitev otokov biotske raznovrstnosti ali trajnostne košnje:

Vzpostavitev otokov biotske raznovrstnosti

- Praksa se izvaja na trajnih in začasnih pašnikih/travniki.
- Upravičene površine obsegajo 7% celotne površine pokošenega travinja in se izračunajo na ravni kmetijskega gospodarstva, ne na ravni parcele.
- Upravičene površine se lahko iz leta v leto menjajo.

- S kmetijskimi praksami (košnja, paša, setev, čiščenje in obdelava tal) je potrebno zagotoviti dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč, hkrati pa upoštevati življenjski krog metuljev, ki se zaključi 31. avgusta.
- Prepovedana je uporaba herbicidov.
- Elementi krajine in strukturni elementi, ki že obstajajo, se bodo upoštevali pri izračunu površine brez košnje.
- Dejavnosti se vpišejo v evidenčno knjigo (evidenco delovnih opravil).

Trajnostna košnja

- Košnja največ trikrat letno (če je več kot 50% pašne površine na nadmorski višini do 300 m. n. m.) ali dvakrat letno (za višje ležeča območja).
- Pristojni organ določi obdobje brez košnje (glede na življenjski cikel metuljev), ki traja najmanj 60 dni v mesecih junij, julij in avgust.
- Kadar je mogoče in agroklimatske razmere dopuščajo, se izvaja spravilo sena ali kakršna koli druga praksa, ki je alternativa silaži. To še posebej velja za Natura 2000 območja. Praksa prispeva k heterogenosti habitata, predvsem k ohranjanju habitatov za nevretenčarje in ptice.
- Dejavnosti se vpišejo v evidenčno knjigo (evidenco delovnih opravil).

3.3. KMETIJSKO – OKOLJSKA – PODNEBNA PLAČILA (KOPOP)

3.3.1. Avstrija

70-16 - Varstvo narave

Ukrepi se nanašajo na njivske in travniške površine.

Področja zahtev:

- pogostost košnje;
- zamik košnje;
- omejitve gnojenja.

Splošne zahteve, ki veljajo za vsa območja:

- Najmanj ena raba vsaki 2 leti, največ tri rabe na leto.
- Brez mehanskega odstranjevanja kamenja in popravkov terena, nasipavanja in zasipavanja.
- Brez nove drenaže, brez skladiščenja silažnih bal.
- Setev ali ponovna setev na travnatih površinah ni dovoljena, razen za sanacijo npr. škode po divjadi, napada podlubnikov, plazov in drugih dogodkov po pisni odobritvi deželnega organa.
- Brez dodatnega gnojenja pašnikov (razen košenih pašnikov).
- Brez uporabe blata iz čistilnih naprav in komposta iz blata iz čistilnih naprav.
- V primeru obvezne paše je treba voditi dnevnik paše.

Specifične zahteve se določijo glede na program upravljanja posameznega območja. V priloženih tabelah so zahteve razvrščene v različna poglavja. Eno izmed poglavij ima naslov »Upravljanje habitata« in se nanaša na habitate različnih vrst, med drugim tudi kosca. Podana je zahteva, da se ohranja (oz. izboljša) ugodno stanje in da mora biti 50% zemljišča v sloju habitatnega območja vrste. Poglavja, ki naslavlajo pogostost in zamik košnje se nanašajo na senožeti in pašnike, vlažni travniki niso omenjeni.

70-17 - Upravljanje, usmerjeno v rezultate

V okviru rezultatsko usmerjenega upravljanja se za posamezen element biotske raznovrstnosti opredelijo natančni cilji in z njimi povezani merljivi kazalniki. Te kazalnike je potrebno spremljati in evidentirati. Upravičenci se morajo udeležiti tudi ustreznega izobraževanja. Upravičene površine so travniki in njive, ki zahtevajo redno vzdrževanje in se vzdržujejo najmanj vsako drugo leto. Kazalniki po posameznih zahtevah so:

- »Vlažni do mokri travniški habitati« navaja kazalnike:
 - I) tla so vse leto mokra do vlažna;
 - II) minimalni oz. maksimalni obseg določenih vrst rastlin;
 - III) visoki šaši v minimalnem obsegu;
 - IV) trstičje v minimalnem obsegu;
 - V) minimalna pojavnost odprtih talnih površin.

- »Živali na travnikih« med drugim navaja kazalnike:
 - I) območja s »staro travo« v bližini lesnih objektov in trstišča (za repaljščico);
 - II) košnja po 15. avgustu (za kosca);
 - III) mokra in močvirna območja vse leto (za dvoživke)...

Opredeljena je tudi višina doplačila za opazovanje območja in doplačila za posebne stroške. Na zavarovanih območjih se lahko dodeli tudi habitatni dodatek, če je zemljišče v ustreznem sloju.

3.3.2. Belgija (Flandrija)

3.10 - Sporazumi o upravljanju varstva vrst

Ukrep obsega 13 akcij za ohranjanje favne in flore na kmetijskih površinah. Akcija 7 se nanaša na mokrotne travnike, njen namen pa je ustvariti gnezdišča, zatočišča in prehranjevalne površine za travniške ptice z upoštevanjem počitka med gnezditveno sezono (do 22. junija) in ponovnim namočenjem travinja. Zahteve so:

- Ohraniti obstoječo travno vegetacijo.
- Do 22. junija ne izvajati nobenih aktivnosti, razen ekstenzivne paše.
- Do 22. junija dodatno namakati parcelo pod vodstvom strokovnjaka.
- Ne uporabljati pesticidov.
- Ne uporabljati gnojil.

3.3.3. Češka

18.70 - AEKO Obdelava ekstenzivnega travinja

Ukrep obsega več intervencij, predstavljeni so zgolj izbrani:

1. »Splošna nega ekstenzivnih travnikov in pašnikov«

Osnovne zahteve:

- Košnja od sredine navzven ali od ene strani travnika proti drugi.

Dopolnilne zahteve:

- Zagotoviti minimalno vzdrževanje s košnjo/pašo do 31. julija/31. avgusta.
- Opravi drugo košnjo/pašo najkasneje do 31. oktobra
- V primeru paše je potrebno odstraniti nepopašeno biomaso v 30 dneh po koncu paše oz. najkasneje do 31. decembra (razen pri izjemah s strmim naklonom nad 10° ali na območjih, ki jih odobri organ za varstvo narave).
- Prepoved gnojenja z blatom iz čistilnih naprav, odpadno vodo in gnojem, razen govejim.
- Uporaba herbicidov le točkovno (izjema so fitosanitarni ukrepi na podlagi odobritve).

2. »Gnojeni mezofilni in vlažni travniki«

Osnovne zahteve:

- Izvedba prve košnje po določenem datumu (sistem ENVIRO).
- Košnja od sredine navzven ali od ene strani travnika proti drugi.
- Gnojenje samo z gnojem ali kompostom, paša in apnenje se ne prištevata k gnojenju.

Dopolnilne zahteve:

- Izvedba druge košnje do 31. oktobra (razen na travnikih s stožko (*Molinia* spp)).
- Omejitev gnojenja na 80 kg skupnega N/ha.
- Paša je dovoljena po 15. avgustu.
- Prepoved dodatnega krmljenja pašnih živali.
- Za izvedbo mulčenja, obnove, setve in apnenja je potrebno soglasje.
- Uporaba herbicidov le točkovno (izjema so fitosanitarni ukrepi na podlagi odobritve).

3. »Negnojeni mezofilni in vlažni travniki«

Osnovne zahteve:

- Gnojenje je prepovedano (paša se ne prišteva h gnojenju), izjema so kalcijeva gnojila.
- Ostale zahteve so enake, kot za »Gnojene mezofilne in vlažne travnike«

Dopolnilne zahteve:

- Gnojenje je prepovedano.
- Ostale zahteve so enake, kot za »Gnojene mezofilne in vlažne travnike«.

4. »Trajno namočeni in šotni travniki«

Osnovne zahteve:

- Izvedba prve košnje po določenem datumu (sistem ENVIRO).
- Košnjo se opravlja ročno ali z ročno vodeno mehanizacijo.
- Na podlagi soglasja organa varstva narave se lahko izvaja sečnja in odvoz biomase tudi z drugo mehanizacijo.

Dopolnilne zahteve:

- Prepovedana uporaba gnojil, razen kalcijevih, ki se uporabljajo na podlagi soglasja.
- Prepovedana je paša, mulčenja, obnavljanje, setev in osuševanja trajnega travinja.
- Apnenje, obračanje in valjanje travinja se izvaja le s soglasjem organa varstva narave.
- Uporaba herbicidov je prepovedana (izjema so fitosanitarni ukrepi na podlagi odobritve).

5. »Varstvo metuljev (iz družine *Lycanidae*)«

Osnovne zahteve:

- Košnja od sredine navzven ali od ene strani travnika proti drugi.
- Puščanje nepokošene površine v obsegu najmanj 15 % in največ 20 % najmanj do datuma naslednje košnje oziroma do datuma prve košnje naslednje leto.
- Prepovedana uporaba gnojil, razen kalcijevih.
- Na podlagi soglasja organa varstva narave se lahko spremeni datum košnje/paše ali izpusti eno košnjo/pašo.

Dopolnilne zahteve:

- Izvedba prve košnje po določenem datumu (sistem ENVIRO).
- Morebitna paša (samo z domačimi rejnimi živalmi) se izvede po 1. oktobru.
- Na podlagi mnenja soglasja organa varstva narave se lahko košnja nadomesti s pašo.
- V primeru paše je potrebno odstraniti nepopaseno biomaso v 30 dneh po koncu paše oz. najkasneje do 31. decembra (razen pri izjemah s strmim naklonom nad 10° ali na območjih, ki jih odobri organ za varstvo narave).
- Prepoved dodatnega krmljenja pašnih živali.
- Za izvedbo mulčenja, obnove, setve, apnenja in valjanja travinja je potrebno soglasje.
- Uporaba herbicidov je prepovedana (izjema so fitosanitarni ukrepi na podlagi odobritve).

6. »Varstvo kosca (*Crex crex*)«

Osnovne zahteve:

- Prva košnja se opravi po 15. avgustu in najkasneje do 30. septembra.
- Košnja od sredine navzven ali od ene strani travnika proti drugi.
- Na podlagi soglasja organa za varstvo narave se lahko košnja nadomesti s pašo.
- Gnojenje je prepovedano (paša se ne prišteva k gnojenju), izjema so kalcijeva gnojila.
- Gnojenje je možno le na podlagi soglasja organa za varstvo narave.

Dopolnilne zahteve:

- Morebitna paša (samo z domačimi rejnimi živalmi) se izvede po 15. septembru.
- V primeru paše je potrebno odstraniti nepopašeno biomaso v 30 dneh po koncu paše oz. najkasneje do 31. decembra (razen pri izjemah s strmim naklonom nad 10° ali na območjih, ki jih odobri organ za varstvo narave).
- Prepoved dodatnega krmljenja pašnih živali.
- Za izvedbo mulčenja, obnove, setve, apnenja in valjanja travinja je potrebno soglasje.
- Uporaba herbicidov je prepovedana (izjema so fitosanitarni ukrepi na podlagi odobritve).

3.3.4. Danska

15 - Enkratno nadomestilo za vzdrževanje mokrišč in nižinskih projektov

Nadomestilo je zagotovljeno v obliki enkratnega plačila na podlagi prostovoljno prevzetih obveznosti. Obstajata dve stopnji, ki temeljita na izgubi dohodka. Ena stopnja se dodeli območjem, ki so bila pred vključitvijo v shemo obdelovalne površine, druga pa trajnim travniškim površinam. Pričakuje se, da bo uvedena posebna tretja stopnja. Če bo uvedena, bo posebej nadomestila izgube na območjih, zajetih v projekte vlažnih območij in nižinskih zemljišč, zaradi trajnega vpliva vode. Končna ocena, kaj to pomeni za odvodnjavanje in proračun, še ni bila narejena.

3.3.5. Estonija

KK4 - Varstvo tal in voda

1.1. Zahteve za pridobitev podpore za zaščito šote in erodiranih tal:

- V obdobju trajanja obveznosti morajo vlagatelji zemljišča ohraniti kot travinje.
- Zemljišče, na katerem se pridelujejo poljščine, mora vlagatelj spremeniti v travnik.
- Travinje se ne sme preorati, obdelovati, okopati ali kako drugače poškodovati.
- Travinje se lahko kosi in obnavlja z neposredno setvijo in dognojevanjem.
- Travinje na šotnih tleh se lahko v obdobju obveznosti enkrat prekoplje in do dvakrat rahlja.
- V primeru pojava »plevelov« (npr. vresje) na šotnih tleh, je treba tla obnoviti.
- Prekomerna paša na travnikih je prepovedana.
- Prepovedana je uporaba herbicidov s splošnim sistemskim učinkom.
- Vlagatelj poskrbi, da se na travniku odvzamejo vzorci tal in pošljejo v analizo.

1.2. Pogoji za pridobitev podpore za varstvo šote in erodiranih tal vrednega trajnega travinja:

- V obdobju trajanja obveznosti mora vlagatelj zemljišča ohraniti kot travinje.
- Travinje se ne sme preorati, obdelovati, okopati, rahljati, frezati ali kako drugače poškodovati.
- Prepovedano je obnavljanje travnikov ter uporaba gnojil (razen gnoja, ki ostane od pašnih živali) in fitofarmacevtskih sredstev.
- Prepovedana je prekomerna paša, dodatno krmljenje (razen mineralnih dodatkov) in zadrževanje živali na travinju po 1. novembru.
- Vlagatelji se morajo enkrat v obdobju trajanja obveznosti udeležiti usposabljanja o varstvu tal in vode.

3.3.6. Finska

Okolje 11 - Upravljanje mokrišč

Mokrišča po ukrepu »Urejanje mokrišč« niso povezana s kmetijsko dejavnostjo in niso kmetijska zemljišča. Predmet ukrepa so obsežna mokrišča ali verige manjših mokrišč, mokrišča biotske raznovrstnosti, naravno urejene struge, dvonivojske struge (terasasto urejena brežina v dveh nivojih), poplavni travniki ter mokrišča, ustvarjena na nekdanjih šotiščih.

Ukrep se bo izvajal na prispevnih območjih vodnih teles, kjer je mogoče bistveno in ustrezno zmanjšati onesnaževanje voda zaradi kmetijstva in/ali povečati biotsko raznovrstnost kmetijskih površin, spodbujati gojenje divjadi, rib in rakov ali spremeniti šotno polje v mokrišče.

Obravnava vključuje čiščenje, odstranjevanje mulja, vzdrževanje jezov, regulacijo vodostaja, ohranjanje odprtega poplavnega območja, odstranjevanje tujerodnih vrst in pašo obrobni območij.

3.3.7. Francija

70.10 Kmetijsko-okoljski in podnebni ukrep za ohranitev kmetijsko-ekološkega ravnovesja in biotske raznovrstnosti posebnih okolij v Franciji

Namen tega ukrepa je ohraniti kmetijsko-ekološko ravnovesje in biotsko raznovrstnost nekaterih izjemnih in specifičnih okolij: riževih polj, trstičja, slanih močvirij, mokrišč in pašnikov. Ukrep traja 5 let. Podrobnosti posameznih intervencij so podane v dodatku D (*Appendice D. Catalogue MAEC 2023-2027 pour l'hexagone et l'outre-mer*, str. 130-136).

Upravljanje trstičij

Zahteve:

- Vzdrževanje trstičja.
- Število košenj določi upravljalec.
- Način dela določi upravljalec.
- Vsako leto izkoristi največ do 70% celotne površine posameznega trstičja (plačano).
- Obdobje prepovedi (mehanskih) posegov določi upravljalec.
- Prepoved uporabe fitosanitarnih sredstev.
- Prepoved upravljanja s trstičjem s kurjenjem.
- Ukrepi proti invazivnim vrstam (plačano).
- Prepoved dognojevanja.
- Vodenje evidence posegov na trstičju (plačano).

Ohranjanje mokrišč

Zahteve:

- Potreben je načrt upravljanja.
- Upravljalec določi obtežbo z živino (minimalno in maksimalno).
- Brez uničevanja rastlinskega »pokrova« (upravljalec lahko odobri površinsko obdelavo).
- Upoštevanje omejitev gnojenja oz. prepovedi gnojenja z mineralnimi ali organskimi dušikovimi gnojili.
- Upoštevanje omejitev gnojenja s P in K in/ali odsotnost dodatkov Mg in apna.
- Brez uporabe fitosanitarnih izdelkov (razen izjemoma z odobritvijo).
- Obnova travnikov po poplavih;
- Vzdrževanje dostopov do parcel.
- Vzdrževanje krajinskih elementov:
 - a) vzdrževanje brežin (ribnikov, jarkov in vodotokov);
 - b) vzdrževanje neolesenelih poraslih obrobij (npr. trstičje ob robu parcel itd.);
 - c) vzdrževanje elementov, ki zahtevajo posebno ravnanje (npr. mrtev les);

Ohranjanje mokrišč – »Izboljšanje upravljanja s pašo«

Zahteve:

- Enako kot za »Ohranjanje mokrišč«.
- Dodatno: vsaj 50% površine naj se upravlja s pašo.

Ohranjanje mokrišč – »Upravljanje invazivnih tujerodnih vrst«

Zahteve:

- Enako kot za »Ohranjanje mokrišč«
- Dodatno: Potreben je načrt upravljanja z ITV in spremljanje kolonizacije
- Dodatno (metode za upravljanje z ITV):
- Umestitev pasov trstičja.
- Povečanje pašnega pritiska.
- Razvitost obvodnega gozda.
- Mletje.
- Ponovna setev.

70.12 Kmetijsko-okoljski in podnebni ukrep za ohranitev vrst v Franciji

Namen tega posega je omogočiti rastlinskim in živalskim vrstam (npr. koscu), ki so odvisne od travnatih površin, da zaključijo svoje reproduktivne cikle. Podrobnosti intervencije so podane v dodatku D (*Appendice D. Catalogue MAEC 2023-2027 pour l'hexagone et l'outre-mer*, str. 144).

Zahteve:

- Prepoved organskega in mineralnega gnojenja.
- Štiri stopnje (določi upravljalec):
 - o Stopnja 1: v ukrep se vključi 10 % površin
 - o Stopnja 2, 3 in 4. V ukrep se vključi X % površin (določi upravljalec), hkrati pa se upošteva zamik košnje/paše za:
 - Stopnja 2: Zakasnitev košnje/paše za 25 dni
 - Stopnja 3: Zakasnitev košnje/paše za 35 dni
 - Stopnja 4: Zakasnitev košnje/paše za 45 dni

- Obdobje prepovedi paše določi upravljalec. Upravljalec lahko odobri površinsko obdelavo tal.
- Upoštevajte omejitev ali prepoved gnojenja.
- Upoštevajte omejitev gnojenja s P in K in/ali odsotnost dodatkov Mg in apna.
- Prepoved uporabe fitosanitarnih izdelkov (razen izjemoma z odobritvijo).

70.14 Kmetijsko-okoljski in podnebni ukrep za trajnostno vzdrževanje kmetijsko-ekološke infrastrukture

Namen posega je ohranjanje agroekološkega ravnovesja in biotske raznovrstnosti kmetijskih površin z vzdrževanjem in vzdrževanjem agroekološke infrastrukture: živih mej, izoliranih in poravnanih dreves, obrežnih gozdov, ribnikov, jarkov.

3.3.8. Hrvaška

70.02. - Ohranjanje biotske raznovrstnosti in okolja na trajnem travinju in obdelovalnih površinah

Splošne zahteve:

- Vsako leto v obveznem petletnem obdobju opraviti usposabljanje ali uporabiti individualno svetovanje ali se udeležiti demonstracijske dejavnosti v trajanju najmanj 6 ur.
- Voditi evidenco dejavnosti v zvezi z obveznostmi.
- Prepovedana je uporaba mineralnih gnojil ali gnoja.
- Prepovedana je uporaba fitofarmacevtskih sredstev.
- Prepovedano je sejanje komercialnih travnih mešanic.
- Hidromelioracijski posegi so prepovedani.

Zaščita kosca:

- Če se travnik vzdržuje s košnjo, je dovoljena uporaba samo ročnih kosilnic na višini najmanj 10 cm nad tlemi.
- Košnja naj se izvaja izključno v času od 1. avgusta do 15. septembra.
- Na parcelah, večjih od 1 ha, se pusti nepokošen pas ob robu (5 % površine), košnja pa od sredine parcele navzven ali od ene strani parcele na drugo.
- Paša je dovoljena po košnji do konca tekočega leta, živina se mora pasti na celotni razpoložljivi površini, najmanj 0,3 in največ 1,0 »GVŽ/ha«.
- Če se travnik vzdržuje samo s pašo, je ta dovoljena od 1. avgusta do konca tekočega leta pod enakimi pogoji, kot v zgornji alineji.

Varstvo metuljev:

- Košnja je dovoljena izključno ročno ali s strižnimi kosilnicami.
- Paša je dovoljena od 16. septembra dalje do konca tekočega leta, živina se mora pasti na celotni razpoložljivi površini, najmanj 0,3 in največ 1,0 »GVŽ/ha« ovac, koz, goveda ali parkljarjev.
- Če so na parceli posamezni trajni grmi navadne amorfe (*Amorpha fruticosa*), jih je potrebno ročno odstraniti najkasneje do 1. aprila.

- Za posamezno vrsto se določi datum in način košnje (košnja pa mora biti opravljena do 1. oktobra):
 - o Za vrste *Phengaris alconalcon*, *Phengaris nausithous*, *Phengaris teleius* je košnja prepovedana med 15. 6. in 15. 9., košnja se lahko izvaja vsako ali vsako drugo leto, največ dvakrat letno.
 - o Za vrsto barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*) se košnja izvaja vsako leto po 15. 9. na 1/3 površine.

3.3.9. Irska

53AECMGEN – Kmetijsko – okoljska – podnebna plačila »AECM General«

Ukrep ima več operacij. V nadaljevanju so predstavljene tri.

1. "Ekstenzivni pašnik"

Zahteve:

- Pašnik je treba vzdrževati z ekstenzivno pašo.
- Med 15. 3. in 1. 7. je košnja prepovedana.
- Dovoljeno je točkovno tretiranje škodljivih in invazivnih plevelov s herbicidi.
- Invazivne plevela je dovoljeno zatirati tudi s košnjo (»topping«), vendar šele po 1. juliju. Herbicidi v večjem obsegu niso dovoljeni.
- Prepovedani so: paša na način »strip grazing« oz. s čredinkami (način paše z uporabo premične električne ograje na manjšem območju za kratek čas, nato pa se ograjo premakne naprej), oranje, kultivacija, ponovna setev ali kakršna koli drenažna dela (vključno s spreminjanjem obstoječih drenažnih kanalov).
- Uporaba organskih in anorganskih gnojil je omejena na 40 kg N/ha/leto.

2. Rezultatski ukrep "Šotno travinje z nizkim vnosom gnojil"

To je ukrep, ki temelji na rezultatih in nagraduje kmete za izboljšano upravljanje travinja na šotnih tleh ob visokih barjih. Višina plačila je odvisna od števila točk pri ocenjevanju. Točkuje se:

- Namočenosť tal (kmet mora upočasniti odtekanje vode, za večjo namočenosť šotnih tal dobi več točk).
- Biotska raznovrstnost (oz. pokritost z avtohtonimi vrstami, kot so: brestovolistni oslad (*Filipendula ulmaria*), navadna nokota (*Lotus corniculatus*), glavinec (*Centaurea nigra*)).

3. Rezultatski ukrep "Travinje z nizkim vnosom gnojil"

Travnike se oceni med 1. 6. in 31. 8. v prvem, tretjem in petem letu izvajanja ukrepa in se jim dodeli oceno kakovosti, ki odraža njihovo ekološko neoporečnost. Višina plačila je odvisna od števila točk pri ocenjevanju. Točkovnik temelji na biotski raznovrstnosti. Dodatne zahteve:

- Ob robu travnika je prepovedana uporaba kemičnih in organskih gnojil ter apna.
- Pesticidi in herbicidi niso dovoljeni, razen lokalno za tretiranje invazivnih rastlin.
- Najzgodnejši datum košnje je 1. julij.

53AECMCP70 – Kmetijsko – okoljska – podnebna plačila – »AECM Cooperation Option«

Ukrep se lahko izvaja samo na kmetijah znotraj opredeljenega geografskega območja. Možna bo kombinacija z drugimi ukrepi KOPOP. Ustanovljenih bo osem skupin, ki bodo oblikovale prednostne lokalne naloge in ukrepe. Kmetije bodo upravičene do fiksne stopnje plačil, kot tudi do plačil na podlagi rezultatov. Za vključene kmetije bo obvezna izdelava »trajnostnega načrta kmetije«, na voljo pa jim bo tudi dostop do ustreznega znanja in informacij glede na lokalne specifične.

Ukrep je prednostno namenjen naslednjim temam:

- Upravljanje skupnih površin z načrtno sanacijo degradiranih zemljišč.
- Ohranjanje izbranih ogroženih vrst ptic.
- Upravljanje šotišč.
- Ohranjanje habitatov kmetijskih zemljišč.
- Ohranjanje kulturnih in krajinskih dobrin.
- Lociranje ustreznih intervencij, osredotočenih na smiselno prilagodljivo interakcijo. med svetovalcem, kmetom in programom.

3.3.10. Italija

TRL0M-10.1.08 - Zaščita trstičja, združb šašev in travnikov s stožko v Lombardiji

»Oglejte si ustrezno veljavno besedilo »PSR za Lombardijo 2014–2022.«^{5,6}

Zahteve iz programskega obdobja 2014-2022:

- Izvajanje letne košnje in odstranjevanja vegetacije (čas košnje določi upravitelj).
- Zagotavljanje namočenosti površin v določenem obdobju leta. Namočenost se zagotavlja z odstranjevanjem obrežne vegetacije ob bregovih kanalov, ki napajajo mokrišča in vzdrževanju struktur (npr. zapornic), namenjenih uravnavanju vodne gladine.
- Odstranjevanje sedimentov in/ali preoblikovanje brežin mokrišč, kjer se ta vegetacija nahaja.
- Vse obveznosti so opisane v »Operativnem programu posegov«, ki ga vsako leto pripravi organ upravljanja zavarovanih območij.

TRL0M-10.10.7 - Funkcionalno vzdrževanje mokrišč Lombardije

»Oglejte si ustrezno veljavno besedilo »PSR Lombardije 2014–2022 za OP 10.1.07«

»Oglejte si ustrezno besedilo »PSR Lombardije 2007–2013 za M214G«

Zahteve iz programskega obdobja 2014-2022:

- Aktivni vzdrževalni posegi na področju oskrbe z vodo tako z vidika ohranjanja drevesne vegetacije kot grmičevja (npr. površinsko urejanje tal za zagotovitev pravilnega kroženja vode, vzdrževanje gostote zasaditve in nadomeščanje poškodovanih rastlin).

SRA09 - ACA9 - Zaveze upravljanja habitata Natura 2000

Intervencija se nanaša na naslednje kategorije ekosistemov: resave in podrast, travnate formacije, šotišča, nizka močvirja in druga mokrišča, sladkovodni habitati (reke in jezera), drugi kmetijski ekosistemi (vključno z obdelovalnimi zemljišči) ter gozdovi. Vsaka regija oblikuje svoje ukrepe, glede na lokalne specifičnosti. Ukrepi so oblikovani tako, da so posamezni habitatni tipi združeni v skupine glede na način upravljanja. V nadaljevanju so predstavljene tri izbrane skupine (zahteve veljajo za regijo Bolzano).

⁵ <https://psr.regione.lombardia.it/it/pc1420/psr-2014-2022/misure-e-operazioni/misura-10>

⁶ <https://www.naturachevale.it/wp-content/uploads/2017/03/Operazione-10.1.08-%E2%80%99Csalvaguardia-di-canneti-cariceti-molinieti%E2%80%99D.pdf>

1. »S hranili revni travniki in barjanski travniki« (Habitatni tipi: 6150, 6170, 6210, 6230*, 7230, druga nižinska barja)

Zahteve:

- Košnja najmanj vsaki 2 leti z odvozom pokošenega materiala.
- Košnja po 15. juliju (razen izjem, ki jih odobri pristojna služba).
- Prepoved izdelave novih drenaž in reaktivacije že obstoječih drenaž.
- Prepoved gnojenja.
- Prepoved premikov zemljine in kakršnih koli posegov (razen odobrenih izjem za majhne površine, pod pogojem, da sta zagotovljena značaj habitata in njegova funkcionalnost).

2. »Trstičje« (Habitatni tipi: 6410, 7210*, trstičje, v katerem prevladujejo *Phragmites australis* in/ali *Typha* spp.)

Zahteve:

- Košnja vsaj vsaki 2 leti z odstranitvijo pokošenega materiala.
- Košnja med 1. septembrom in 14. marcem (razen izjem, ki jih odobri pristojna služba).
- Opustitev ustvarjanja novih drenaž in ponovne aktivacije že obstoječih drenaž.
- Opustitev gnojenja.
- Prepoved premikov zemljine in kakršnih koli posegov (razen odobrenih izjem za majhne površine, pod pogojem, da sta zagotovljena značaj habitata in njegova funkcionalnost).

3. »Šotna barja in jelše« (Habitatni tipi: 7110*, 7120, 7140, 7150, 91E0*)

Zahteve:

- Opustitev paše.
- Opustitev košnje.
- Opustitev ustvarjanja novih drenaž in reaktivacije že obstoječih drenaž.
- Opustitev gnojenja.

4. Druge obveznosti (Habitatni tipi: 6150, 6170, 6210, 6230*, 6510, 6520, 7230, druga nižinska šotišča)

Zahteve:

- Košnja vsaj vsaki dve leti z odstranjevanjem pokošenega materiala tudi na območjih z ovirami za strojno obdelavo tal (kamnita območja, vlažna območja, območja z izrazitim mikoreliefom, območja s štori) in/ali z naklonom > 40 %; za to obveznost se priznajo dodatni stroški.

SRA10 - ACA10 - Aktivno upravljanje ekoloških infrastruktur

Intervencija predvideva letno plačilo za obveznosti upravljanja ekoloških infrastruktur. Zahteve opredeli posamezna regija. V nadaljevanju so predstavljene izbrane ekološke infrastrukture in z njimi povezane zahteve.

1. »Mokrotni travniki in mokrišča«

Ukrep se nanaša na:

- potopljene zelne površine (tudi delno in občasno potopljene) vključno z naravnimi in polnaravnimi elementi;
- mokrišča, vključno z naravnimi ali polnaravnimi elementi, ki razmejujejo mokrotne travnike in mokrišča.

Splošne zahteve:

- Vzdrževanje ustreznega nivoja vode v mokriščih.

- Obvezno spravilo pokošene mrve.
- Vzdrževanje nasipov, ki omejujejo mokrišča.
- Prepoved uporabe fitofarmacevtskih sredstev.
- Prepoved uporabe zootehničnih odplak.
- Prepoved paše.

Zahteve glede na regijo:

- Lombardija:
 - o Prisotnost vode mora biti na najmanj 50% in največ 80% površine vsaj 8 mesecev na leto, poplavljanje površine morajo imeti različne globine vodnega dna (do največ 2 m).
 - o Vzdrževati je potrebno ustrezen nivo vode in raznolike globine v mokriščih od začetka novembra do konca junija vsako leto. Za preostali del leta velja prepoved izsuševanja.
- Piemont:
 - o Prisotnost vode mora biti na najmanj 75% površine vsaj 6 mesecev na leto.
 - o Ohraniti površine brez kakršnih koli odpadkov.
- Benečija:
 - o Vzdrževati ustrezen nivo vode in raznolike globine v mokriščih/biotopih od začetka novembra do konca junija vsako leto. Za preostali del leta velja prepoved izsuševanja.
 - o Mozaično rezanje/košnja trstičnih površin, kjer delujejo invazivno.
 - o Po potrebi po 15. juliju opraviti letno košnjo na vlažnih travnikih za zatiranje »plevela«.
 - o Ukrep ne velja na kmetijskih zemljiščih, kjer se izvaja razprševanje odpadnih voda in odplak.

2. »Vodni viri«

Zahteve:

- Emilija-Romanja:
 - o Vzdrževanje varovalnega pasu ob brežinah, zatavljenega min. 2 metra in največ 5 metrov.
 - o Varovalni pas se ohranja neobdelan, ohranja se travniška vegetacija.
 - o Varovalni pas se kosi ročno ali strojno z upoštevanjem obdobja za varstvo prostoživečih živali.
 - o Na površinah, ki jih zasedajo grmovnice, je potrebno vsaj enkrat letno preveriti prisotnost navadnega srobota (*Clematis vitalba*) in ga odstraniti.
 - o Vzdrževanje nivoja vode na način, da se zagotovi potopljenost vsaj 1/3 površine.
- Piemont:
 - o Poplavljenost mora skozi vse leto zajeti vsaj 75 % površine zemljišča. V ribnikih, v katerih so dvoživke, je treba zagotoviti zalitost z vodo vsaj od začetka februarja do konca julija, da se omogoči razmnoževalna faza.

3.3.11. Latvija

LA 10.5 - Upravljanje s travniškimi habitatami

Ukrep obsega pet razredov travnikov:

1. razred - travniki na rodovitnih tleh;
2. razred - travniki na zmerno rodovitnih tleh;
3. razred - travniki na revnih tleh;
4. razred - travniški biotopi, ki se nahajajo izven kmetijskih površin;
5. razred - habitat ptic na travniščih;
6. razred - habitat čokete (*Gallinago media*)

Zahteve:

- Košnja enkrat v sezoni do 15. 9. za 1. - 4. razred.
- Košnja enkrat v sezoni od 1. 7. do 15. 9. za 5. in 6. razred.
- Obvezno spravilo mrve.
- Sprememba rabe je prepovedana.
- Sejanje s komercialnimi semenskimi mešanici je prepovedano.
- Vrsto sestavo je možno izboljšati s senenim drobirjem.
- Za izboljšanje pogojev za košnjo in nego je dovoljeno: košnja mejic, brananje, izsekavanje grmovja ob robovih trate ali v kotanjah, izravnavanje krtin in sanacija škode po divjih prašičih.
- Dopustno je gnojenje travnikov samo z uležanim hlevskim gnojem ali kompostirano gnojnico največ 25 kg N/ha/leto. Dodatno gnojenje na pašnikih ni dovoljeno. Gnojenje z gnojem ali gnojevko ni dovoljeno.

3.3.12. Litva

KP070untž - Varstvo prostoživečih ptic izven območja »Natura 2000«

Zahteve:

- Ciljno obdobje je 5 let.
- Prepovedana uporaba fitofarmacevtskih sredstev, mineralnih in organskih gnojil.
- Če košnja na posameznem območju ni urejena (v načrtih upravljanja...), se izvaja po 20. juniju.
- Pokošeno travo je potrebno odstraniti do 30. oktobra.

3.3.13. Luksemburg

2.02.540 - Premija za vzpostavljane sonaravnega in okolju prijaznega kmetijstva

Gre za horizontalni ukrep, ki se nanaša na celotno kmetijsko gospodarstvo. Ukrepi se delijo v več poglavij. Poglavje »varstvo biotske raznovrstnosti« vključuje zahteve:

- Prepoved oranja travnikov in paše na občutljivih območjih (Natura 2000, zavarovana območja državnega pomena in občutljiva travinja izven Nature 2000) brez predhodnega dovoljenja.
- Prepoved uporabe gnojil na površinah biotopov C na območjih Natura 2000.
- Prepoved košnje trajnih travnikov v območjih Natura 2000 med 15. aprilom in 1. julijem.

3.3.14. Nizozemska

I.70.1 – Upravljanje kmetijske narave in krajine (ANLb)

Ukrepi so razdeljeni v štiri kategorije:

- Odprto travinje;
- Odprto polje;
- Vode;
- Podnebna kategorija.

3.3.15. Poljska

1.8.1. Varstvo dragocenih habitatov in ogroženih vrst na območjih Natura 2000

Splošne zahteve:

- Obveznost načrta dejavnosti.
- Obveznost dokumentacije, ki jo izdela strokovnjak s področja varstva narave (če habitat predhodno ni določen).
- Prepoved uporabe komunalnega blata, dosejevanja in mehanskega uničevanja strukture tal, vključno z brananjem in oranjem.
- Prepoved uporabe fitofarmaceutskih sredstev, razen selektivnega in lokalnega uničevanja nezaželenih rastlinskih vrst (predvsem invazivnih) z ustrezno opremo (npr. »herbicidnimi mazali«).
- Prepoved skladiščenja biomase med sestoji dreves in grmovja, v jarkih, grapah in kotanjah.
- V primeru pojava nezaželenih vrst (določenih v nacionalnih dokumentih) se lahko upoštevajo zahteve posameznih variant glede: datumov in pogostosti košnje, obveznosti nepokošenega dela kmetijske parcele ter datumov in intenzivnosti paše.
- V 2 tednih po košnji je treba biomaso odstraniti s kmetijske parcele ali zložiti v kupe (oz. bale ali skladovnice). Kupe biomase je potrebno odstraniti s kmetijske parcele najkasneje do 1. marca naslednjega leta.
- Prepoved ustvarjanja novih ter širitve, prenove in obnavljanja obstoječih melioracijskih struktur, razen v primerih, ko gre za ohranjanje in izboljšanje habitatov.

»Travniki z modro stožko (*Molinia* sp.)«:

- Ena košnja vsako leto, v utemeljenih primerih pa vsaki dve leti.
- Čas košnje: 1. 9. - 31. 10., v upravičenih primerih pa 15. 6. - 30. 6.
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele. Za kmetijske parcele do 0,5 ha zahteva ni obvezna.

»Poplavni travniki in slana območja«

- Vzdrževanje s košnjo, pašo ali kombinacijo obojega.
- Košnja enkrat ali dvakrat na leto.
- Čas košnje: 15. 6. - 30. 9.
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele. Za kmetijske parcele do 1 ha zahteva ni obvezna.

»Travišča«:

- Vzdrževanje s pašo, v upravičenih primerih pa tudi košnja.
- Ena košnja vsako leto, v utemeljenih primerih pa vsaki dve leti.
- Čas košnje: 1. 8. - 31. 10.
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele. Za kmetijske parcele do 0,5 ha zahteva ni obvezna.

»Polnaravni vlažni travniki«:

- Vzdrževanje s košnjo, v utemeljenih primerih v kombinaciji s pašo.
- Ostale zahteve enake kot za »Poplavne travnike«

»Šotišča«:

- Vzdrževanje s košnjo.
- Košnja manj kot enkrat na dve leti je dovoljena v utemeljenih primerih.
- Čiščenje grmičevja in podrasti v prvem letu od 15. 8. do 15. 2. naslednjega leta.
- Košnja območja, na katerem rastejo drevesa in grmičevje, ali odstranjevanje dreves in grmovja vsako leto ali vsaki dve leti od 15. 8. do 15. 2. naslednjega leta.

Dodatne zahteve:

- Košnja enkrat, dvakrat ali trikrat v 5 letih, vendar ne pogosteje kot vsaki dve leti.
- Pri šotnih barjih z ekspanzivno vegetacijo (predvsem trstičje) je dovoljena letna košnja.
- Košnja od 15. 8. do 15. 2. naslednjega leta.
- Do 20% zemljišč lahko ostane nepokošenih.

»Zaščita gnezditvenih habitatov redkih vrst pobrežnikov«:

- Vzdrževanje s košnjo, pašo ali kombinacijo obojega.
- Dve košnji na leto, v primeru šotnih območij pa enkrat na leto.
- V primeru kombinacije s pašo, se izvaja ena košnja na leto.
- V primeru dveh košenj na leto:
 - o prva od 15. 6. do 10. 7.;
 - o druga od 15. 8. do 31. 10.
- V primeru ene košnje na leto se lahko kosi od 15. 6. do 31. 10.
- V primeru kombinacije s pašo se lahko kosi od 15. 6. do 15. 7.
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele. Za kmetijske parcele do 1 ha zahteva ni obvezna.

»Varovanje gnezditvenih habitatov čokete in velikega škurha«:

- Vzdrževanje s košnjo, pašo ali kombinacijo obojega.
- Dve košnji na leto, v primeru šotnih območij pa enkrat na leto.
- V primeru kombinacije s pašo, se izvaja ena košnja na leto.
- V primeru dveh košenj na leto:
 - o za velikega škurha:
 - prva košnja med 30. 6. in 31. 7.;
 - druga košnja med 15. 8. in 31. 10.;
 - o za čoketo:
 - prva košnja med 10. 7. in 31. 7.;
 - druga košnja med 15. 8. in 31. 10.

- V primeru ene košnje na leto:
 - o za velikega škurha:
 - košnja med 30. 6. in 31. 10.;
 - o za čoketo:
 - košnja med 10. 7. in 31. 10.;
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele. Za kmetijske parcele do 1 ha zahteva ni obvezna.
- Pri habitatih čokete, ki služijo kot zavetje je na šotnih tleh dovoljeno pustiti nepokošenih 50 % kmetijske parcele ali pokositi celotno površino kmetijske parcele vsaki 2 leti.

»Varovanje gnezditvenih habitatov povodne trstnice (*Acrocephalus paludicola*)«:

- Košnja ali kombinacija košnje s pašo.
- Ena košnja na leto ali na dve leti.
- Čas košnje: 15. 8. - 15. 2. naslednjega leta.

»Varovanje gnezditvenih habitatov kosca«:

- Košnja ali kombinacija košnje s pašo.
- Ena košnja na leto.
- Čas košnje: 1. 8. - 31. 10.
- Nepokošen pas: 5-20 % površine kmetijske parcele.

I.8.2. - Varstvo dragocenih habitatov in ogroženih vrst izven območij Natura 2000

Zahteve so identične, kot pri ukrepu: I.8.1. - Varstvo dragocenih habitatov in ogroženih vrst na območjih Natura 2000.

3.3.16. Romunija

572 DR-01 - Kmetijsko okolje in podnebje na trajnih travniščih

1. »Travinje visoke naravne vrednosti«

Zahteve:

- Uporaba kemičnih gnojil in pesticidov je prepovedana.
- Tradicionalna uporaba gnoja je dovoljena do največ 50 kg N/ha (ta količina se lahko poveča le na območjih, za katera veljajo pašni načrti, do izračunane optimalne količine, predvidene v pašnem načrtu).
- Paša se izvaja z najmanj 0,3 GVŽ in največ 1 GVŽ na hektar (stalež živali se lahko poveča do izračunanega optimalnega staleža živali, določenega v pašnem načrtu).
- Poplavljenih travnikov ni dovoljeno pasti prej kot dva tedna po umiku vode.
- Upravičenci vodijo evidenco kmetijskih dejavnosti.

Glede uporabe mehanizacije obstajata dve možnosti: »1.2. - ročno delo na trajnem travinju visoke naravne vrednosti, ki se uporablja za mešano košnjo in pašo« in »1.3. - delo z lahкими stroji«.

Možnost 1 - dovoljena je mehanizacija, ki jo poganjajo živali.

Možnost 2 – dovoljena je mehanizacija z majhno zmogljivostjo (stroji s kratkimi rezili in majhno hitrostjo gibanja).

Za obe možnosti velja - košnja je dovoljena od 1. 7. (za zemljišča s povprečno nadmorsko višino 600 m ali več) ali od 15. 6. (za zemljišča s povprečno nadmorsko višino manj kot 600 m). Pokošeno biomasa je treba pobrati s površine travnika najpozneje dva tedna po košnji.

2. »Pomembno travinje za kosca«

Zahteve:

- Košnja je dovoljena od 1. avgusta.
- Košnja od sredine parcele navzven.
- Za pašnike v mešani rabi se od 1. avgusta izvaja paša z največ 0,7 GVŽ/ha.
- Tradicionalna uporaba gnoja je dovoljena do največ 40 »kg N a. s. /ha« (0,7 »UVM/ha«).
- Ukrepi, ki povzročajo pospešeno naravno izsuševanje travnikov, so prepovedani.
- Uporaba kemičnih gnojil in pesticidov je prepovedana.
- Poplavljenih travnikov ni dovoljeno pasti prej kot dva tedna po umiku vode.
- Setev se ne izvaja (setev z vrstami lokalne flore se lahko izvede le v primerih, ko so nekatera območja prizadeta).
- Upravičenci vodijo evidenco delovnih opravil.

Možnost 1 - dovoljena je mehanizacija, ki jo poganjajo živali.

Možnost 2 – dovoljena je mehanizacija z majhno zmogljivostjo (stroji s kratkimi rezili in majhno hitrostjo gibanja).

3. »Pomembni travniki metuljev (*Maculinea* sp.)«

Zahteve:

- Uporaba kemičnih gnojil in pesticidov je prepovedana.
- Tradicionalna uporaba gnoja je dovoljena do največ 40 »kg N/ha« (0,7 GVŽ/ha).
- Košnja je dovoljena od 26. 8.
- Od 26. 8. je dovoljena paša z največ 0,7 GVŽ/ha.
- Ukrepi, ki povzročajo pospešeno naravno izsuševanje travnikov, so prepovedani.
- Pokošeno biomasa je treba pobrati s površine travnika najpozneje dva tedna po košnji.
- Upravičenci vodijo evidenco kmetijskih dejavnosti.

Možnost 1 - dovoljena je mehanizacija, ki jo poganjajo živali.

Možnost 2 – dovoljena je mehanizacija z majhno zmogljivostjo (stroji s kratkimi rezili in majhno hitrostjo gibanja).

3.3.17. Slovaška

70.07 - Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti

Ukrep naslavlja travniške habitate in varstvo vrst, kot sta velika droplja (*Otis tarda*) in evropska tekunica (*Spermophilus citellus*).

Kategorije travniških habitatov so naslednje:

- A) Trajno travinje vročih in sušnih predelov
- B) Mezofilna travišča
- C) Gorski travniki
- D) Vlagoljubna vegetacija nižjih predelov
- E) Nižinski aluvialni travniki
- F) Vlagoljubna vegetacija na višjih nadmorskih višinah, močvirja in travniki s stožko (*Molinia spp*)
- G) Visokogorska travišča

1. »Operacija Upravljanje biotopov travniških vrst na območjih evropskega pomena - mozaična košnja«.

Zahteve:

- Prvo košnjo se opravi najkasneje do 15. 7. pri tem pa pokosi 70 % površine (± 10 %) (s tem nastane mozaik pokošenih površin z začasno nepokošenimi površinami).
- Preostale nepokošene površine se pokosi med 15. 8. in 30. 9. posamično ali v okviru druge košnje.
- Nepokošene ostanke lahko pasemo po prvi košnji.
- Nepokošeni deli se v dveh zaporednih letih ne smejo nahajati na istem delu parcele.
- Pokošeno biomaso je potrebno pustiti na parceli od 2 do 14 dni, po sušenju pa odstraniti.

2. »Operacija Varstvo polnaravnih in naravnih travišč«

Zahteve:

- Prepoved uporabe mineralnih gnojil in gnoja na vseh vrstah travnih rastišč.
- Omejena uporaba organskih gnojil glede na vrsto trav B, C; največji odmerek organskih gnojil je 50 kg N/ha habitat enkrat na 2 leti (v omejitvah niso vključeni iztrebki pašnih živali).
- Prepoved uporabe fitofarmacevtskih sredstev na celotnem območju biotopa.
- Prva košnja mora biti opravljena najkasneje do 31. 7. (v upravičenih primerih odložitve košnje daje soglasje pristojna naravovarstvena organizacija).
- Tipe B, C, D, E, F se lahko kosi največ 2x letno. Tipe A in G se lahko kosijo enkrat letno; pri tipu (A, C, F, G) se košnja izvaja ročno ali s pomočjo lahke mehanizacije; travinje je treba kositi od središča proti robu ali od ene strani parcele do druge.
- Pri tipu F je paša prepovedana (v upravičenih primerih je dovoljena s soglasjem pristojne naravovarstvene organizacije).
- Paša za sestoje tipa C in E je možna šele po prvi košnji v ciljnem obdobju za pašo »mladja«; pri sestojih tipa C se lahko prva košnja nadomesti s pašo rejnih živali (zamenjava košnje s pašo je možna le s soglasjem pristojne naravovarstvene organizacije).
- Lahko se uporablja tradicionalni način proste reje živali, ki je povezan z gnojenjem težko dostopnih površin. Gre za namensko zapiranje živali med dnevnim in nočnim počitkom v »prenosne bokse« na terenu, ki se jih redno dnevno prestavlja. Upoštevati je potrebno minimalno površino boksa - 10 m² na 1GVŽ.
- Skladnost z obremenitvijo živali največ 1,9 GVŽ/ha; dovoljena je ograjena paša, pri čemer je treba upoštevati dovoljeno obremenitev, ki je izračunana na skupno površino ograjenega prostora.

Dodatne zahteve:

- V obdobju od 1. 6. do 30. 9 je obvezna obtežba z živino v povprečju vsaj 0,3 GVŽ/ha.
- Prepovedano je sejanje; v primerih poškodb habitatov je možno uporabiti postopke ekološke obnove (npr. nanos sena iz okoliškega habitata, uporaba primerne lokalne semenske mešanice, prenos zastirke iz okoliškega habitata).
- Prepovedano je oranje ali izdelava drenaže.
- Mulčenje je dovoljeno 1x na isti površini v času trajanja obveznosti kot dodatni agrotehnični ukrep za preprečevanje širjenja invazivnih lesnatih rastlin.

3.3.18. Španija

6501.6 – (6501.6 SIGC). Ohranjanje ali izboljšanje habitatov in tradicionalnih kmetijskih dejavnosti, ki ohranjajo biotsko raznovrstnost

Ukrepi so opredeljeni po regijah.

KATALONIJA

»Poplavni pašniki«

Ukrepi se delijo na tri poglavja:

a) Vzdrževalni ukrepi za poplavno ogrožene travnike in pašnike:

Osnovne zahteve:

- Uporaba agrokemikalij, kot so pesticidi, insekticidi in herbicidi, ni dovoljena.
- Nasipavanje in oranje površine travnika nista dovoljeni.

Glavne zahteve:

- Površina naj bo vsaj enkrat na leto najmanj tri dni zaporedoma zalita s sladko vodo, da se zmanjša slanost tal zaradi učinka raztapljanja soli. Zato je treba vzdrževati namakalno in drenažno omrežje ter zadostno višino brežin.
- Potrebna je najmanj 1x letna košnja, da bo pridobivanje hranljive in prebavljive krme za živali združljivo s spodbujanjem biotske raznovrstnosti ter zatiranjem rastlin, ki niso značilne za določena območja, kot sta ostro ločje (*Juncus acutus*) ali navadni trst (*Phragmites australis*).
- Košnjo enkrat v petih letih po končanem dozorevanju trav za spodbujanje naravne obnove travnika.
- Najmanj eno ponovno setev v obdobju 5 let za izboljšanje biotske raznovrstnosti z ročno ali direktno tehniko z vrstami, ki so določene v regulativnih podlagah.
- Nezaželeni rastišča grmovja in dreves na travniku.
- V primeru paše je treba ohraniti 100 % pokritost z vegetacijo in se izogibati prekomerni paši. Živalim je prepovedan vstop na pašnik, »ko so tla nasičena z vodo«.

b) Ukrepi za obnovo poplavno ogroženih travnikov in pašnikov

Osnovne zahteve:

- V akciji »RECOVERY« je treba v prvem letu izvesti pripravo zemljišč in setev avtohtonih travišč z vrstami, ki so določene v regulativnih podlagah.
- Uporaba agrokemikalij, kot so pesticidi, insekticidi in herbicidi, ni dovoljena.
- Po vzpostavitvi travnika ali pašnika ni dovoljeno njegovo »dvigovanje«.
- Ključne zahteve:
- Enake, kot za poglavje a).

c) Melioracijski ukrepi v trstičju in/ali »trstičnih ogradah«

Osnovne zahteve:

- Vsaj enkrat letno izvedite čiščenje ograjenega prostora.
- Uporaba agrokemikalij, kot so pesticidi, insekticidi in herbicidi, ni dovoljena.

Glavne zahteve:

- Travniki naj bo vsaj enkrat na leto najmanj tri dni zaporedoma zaliti s sladko vodo, da se zmanjša slanost tal zaradi učinka raztapljanja soli. Zato je treba vzdrževati namakalno in drenažno omrežje ter zadostno višino brežin.
- Nezaželena rastišča grmovja in dreves na travniku.

3.3.19. Švedska

MOKRIŠČA - Nadomestilo za urejanje mokrišč in ribnikov

Zahteve:

- Vzdrževanje jezov, vodnjakov in drugih objektov.
- Odstranjevanje vegetacije, ki bi lahko poslabšala stanje.
- Prepovedana je uporaba gnojil in fitofarmacevtskih sredstev.
- Prepovedano je hranjenje rib, rakov in drugih živali.
- Prepovedano je izpuščati ribe, rake in druge živali.
- Prepovedano je trositi apno.
- Prepovedano je uničevanje in odstranjevanje mokrišč in ribnikov.

3.4. Plačila Natura 2000

3.4.1. Italija

EMILIJA ROMANJA

»Upravljanje z mokrišči«

- Prepoved odstranjevanja mokrišč umetnega izvora, če prej omenjeni elementi spadajo v posebna območja, opredeljena v regionalni kartografiji omejenih kmetijskih območij znotraj omrežja Natura 2000.
- Prepovedana je uporaba pesticidov, herbicidov, sintetičnih gnojil, odplak, blata in digestatov na posebnih območjih, opredeljenih v regionalnem kartiranju omejenih kmetijskih območij Natura 2000
- Proizvodi, primerni za ekološko kmetovanje, so izključeni iz prepovedi.

FURLANIJA JULIJSKA KRAJINA

»Urejanje trajnih travnikov in pašnikov«

- Obveznost vzdrževanja habitatnih tipov, ter nekaterih vrst trstičja in šašev, registrirano v popisu stabilnih naravnih travnikov iz regionalnega zakona št. 9/05 in na območjih Natura 2000.
- Prepoved spreminjanja travnikov v njive ali pridelovalne kulture.
- Prepoved zmanjšanja površine.
- Prepoved opravljanja posegov za preoblikovanje posevkov, spreminjanja tal in izravnavo zemljišč, vključno z izkopi, odlagališči ali odlaganjem materiala.
- Prepoved izvajanja obdelave tal na trdnih tleh, spreminjanja travne ruše ali sejanja vrst, ki ne pripadajo zadevni rastlinski združbi.
- Prepoved sajenja drevesnih in grmovnih vrst.
- Prepoved uporabe fitofarmacevtskih sredstev, herbicidov, sušilnih sredstev, organskih ali sintetičnih kemičnih gnojil, zootehničnih odplak.

TOSKANA

»Upravljanje z mokrišči«

- Obveznost košnje trstičja.
- Obveznost, da se površine ne obdelujejo.

VALLE D'AOSTA

»Upravljanje z mokrišči«

- Prepovedi in obveznosti upravljanja mokrišč, ki izhajajo iz ohranitvenih ukrepov.

3.4.2. Madžarska

»Pravila rabe zemljišč za vzdrževanje travnišč Natura 2000«

- Travne površine je treba uporabljati za pašo ali košnjo.
- Na travinju se lahko pasejo le govedo, ovce, koze, osli, konji in bivoli.
- Prepovedana je prekomerna paša.
- Prepovedano je trajno poškodovanje travne površine.
- Oskrba s hranili je lahko le z iztrebki pašnih živali, trošenje gnoja je prepovedano.
- Najmanj 5 in največ 10 % površin – vključno s površinami, na katerih veljajo občasne omejitve, odredene z uradno odločbo v interesu ohranjanja narave – mora biti nepokošenih na različnih mestih, ki se po košnji spreminjajo.
- Prepovedano je odvajanje voda s površine travnika in namakanje.
- Strojno delo je prepovedano od sončnega zahoda do sončnega vzhoda.

Za travnate površine Natura 2000, ki se štejejo za zavarovano naravno območje lokalnega pomena, je potrebno dovoljenje pristojnega organa za varstvo narave:

- za izkoreninjenje trsja;
 - za pašo med 31. oktobrom in 23. aprilom.
- Kositi je treba začeti od sredine površine ali od roba. V času košnje je obvezna uporaba »verige« za odvrčanje divjadi.
 - Preprečiti je treba naselitev in širjenje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst, njihove populacije je treba zatreti z mehansko zaščito ali uporabo posebnih fitofarmacevtskih sredstev, prepovedana je uporaba kemikalij, ki niso odobrene.
 - Skladiščenje vlaknate krme na travnikih več kot 30 dni po košnji je prepovedano.

Uporabnik zemljišča mora o predvidenem času košnje pisno obvestiti upravo narodnega parka na območju izvajanja dejavnosti najmanj pet delovnih dni pred začetkom izvajanja dejavnosti. Če med varstvom po drugem odstavku uporabnik zemljišča ne more upoštevati 5-odstotne omejitve, predpisane v prvem odstavku 4. člena, mora to prijaviti direkciji narodnega parka na območju delovanja na istočasno s predhodnim obvestilom o datumu košnje.

4. UGOTOVITVE IN ZAKLJUČKI

Pregled obstoječih zahtev in ukrepov (intervencij) za ohranjanje močvirne vegetacije, ki so jih v svojih Strateških načrtih oblikovale posamezne države članice kaže, da je pristop v vseh državah bolj ali manj podoben ter primerljiv tudi s pravili in intervencijami, ki jih imamo v Sloveniji.

Podobno velika vrzel kot v Sloveniji pa je v večini držav članic, ko gre za vprašanje učinkovitega varstva trstišč. Razlog za to se verjetno skriva v tem, da gre za površine, ki s proizvodno – kmetijskega vidika niso pomembne, poleg tega pa je možnost njihove obdelave večinoma omejena na le krajše obdobje v letu.

Kljub vsemu smo pri pregledu našli nekaj zahtev in ukrepov o katerih bi veljalo razmisliti pri izvajanju projektne aktivnosti oblikovanja novih oz. spreminjanja obstoječih ukrepov, ki bodo ciljno usmerjeni v varovanje trstišč. V nadaljevanju so naštet po posameznih intervencijah:

Pogojenost

Pri Pogojenosti nobena od zahtev ni specifično vezana na trstišča. Imajo pa praktično vse države članice v okviru standarda DKOP2 predpisane zahteve za prepoved izvajanja različnih posegov (npr. drenaže, jarki), ki spreminjajo vodno dinamiko oziroma vodni režim. Prav tako so podane zahteve o prepovedi preoravanja ali kakršnikoli drugi spremembi rabe (npr. odlaganje organskih gnojil, odpadkov, gradnja...).

SOPO

- Hrvaška in Irska imata podobni shemi v okviru katere se kmete vzpodbuja, da 10% površin namenijo za ekološko pomembna območja (Hrvaška) oz. neproizvodne površine (Irska) in so za njih upravičeni do dodatnih plačil iz naslova SOPO.
- Litva npr. v okviru sheme »Vzdrževanje krajinskih elementov« zagotavlja finančno podporo za kmetijska zemljišča, ki so vsako leto popravljena.
- V Nemčiji je ena od shem namenjena preprečevanju prekomernega odvajanja vode (drenaža).
- Na Poljskem pa so kmetje upravičeni do dodatnih finančnih sredstev, če ohranjajo najmanj 80-odstotno nasičenost talnega profila z vodo v obdobju od 1. 5. – 30. 9. za obdobje najmanj 12 zaporednih dni.

KOPOP

- V Franciji je v okviru KOPOP ukrepa »Upravljanje trstišč« predpisana košnja trstišč, vendar ne več kot 70% celotne površine posameznega trstišča. Prepovedano je tudi požiganje trstišč.
- Na Irskem je kmetom na voljo rezultatska shema KOPOP, kjer lahko dobijo nadomestila za zagotavljanje namočenosti tal (kmet mora upočasniti odtekanje vode) ter za prisotnost določenih vrst.
- V Italiji je za varstvo trstičja oblikovan ukrep »Trstičje«, ki predpisuje košnjo vsaj vsaki 2 leti v času med 1. septembrom in 14. marcem ter opustitev dreniranja in gnojenja.

5. LITERATURA

Strateški načrti držav članic EU:

Avstrija:

https://info.bml.gv.at/dam/jcr:ea385170-f6ef-437b-8865-782bd6257366/GAP_1_2.pdf [4.12.2023].

Belgija (Flandrija):

<https://lv.vlaanderen.be/media/7972/download?attachment=> [4.12.2023].

Belgija (Valonija):

<https://agriculture.wallonie.be/files/20182/39322/Plan%20strat%c3%a9gique%20wallon%20v2%2019%20d%c3%a9cembre%202023.pdf> [4.12.2023].

Bolgarija:

https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2023/01/10/strategicheski_plan_2023-2027_8LjLWGr.pdf [4.12.2023].

Ciper:

https://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/KAP2023_2027/egkekrimeno_ss_kap_2023_2027.pdf [12.12.2023].

Češka:

<https://eagri.cz/public/portal/-a31876---TvBUcDz6/strategicky-plan-spolecne-zemedelske-politiky-ceske-republiky-na-obdobi-2023-2027-schvalene-zneni-verze-1.3?linka=a537292> [5.12.2023].

Danska:

https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tvaergaaende/EU-arbejdet/Landbrugsreform_2022-2027/Den-danske-strategiske-CAP-plan-af-2023-2027-godkendt-310822_.pdf [11.12.2023].

Estonija:

<https://www.agri.ee/media/723/download> [4.12.2023].

Finska:

<https://mmm.fi/documents/1410837/12210688/Suomen+viimeistely+CAP-suunnitelma+2023-2027.pdf/667bf7ab-8af6-0afa-8c8e-ef5022178292?t=1658396108940> [4.12.2023].

Francija:

<https://agriculture.gouv.fr/telecharger/131861> [4.12.2023].

Grčija:

http://www.agrotikianaptixi.gr/sites/default/files/egkekrimeno_ss_kap_2023-2027.pdf [4.12.2023].

Hrvaška:

https://ruralnirazvoj.hr/files/sfc2021-2023HR06AFSP001_2.2_202312120922_12620302665252838518.pdf [4.12.2023].

Irska:

<https://assets.gov.ie/262765/38ee9ad9-c790-497d-925f-149818cc3748.pdf> [4.12.2023].

Italija:

https://www.reterurale.it/downloads/Piano_Strategico_della_PAC_23-27_v.2.1.pdf [4.12.2023].

Latvija:

<https://www.zm.gov.lv/lv/media/5409/download?attachment> [4.12.2023].

Litva:

https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Bendroji_zemes_ukio_politika/Strateginis%20planas/Strateginis%20planas%202023-2027%20v_3_1%2020231107.pdf [4.12.2023].

Luksemburg:

<https://rural-interfaces.eu/wp-content/uploads/2020/04/Luxembourg-CAP-Strategic-Plan.pdf> [4.12.2023].

Madžarska:

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/0/0e/0ec/0ec4a4b0ea4a1f5a0c98ef633503faab726809e0.pdf> [4.12.2023].

Malta:

https://fondi.eu/wp-content/uploads/2023/12/CAPSP-MT-2023_2027_-V2.1.pdf [4.12.2023].

Nemčija:

https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/Landwirtschaft/EU-Agrarpolitik-Foerderung/gap-strategieplan-version-3-1.pdf?__blob=publicationFile&v=7 [4.12.2023].

Nizozemska:

<https://www.toekomstglb.nl/binaries/toekomstglb/documenten/publicaties/2022/10/03/definitieve-nsp/NSP+versie+1.3+ingediend+op+2+november+2022.pdf> [4.12.2023].

Poljska:

<https://www.gov.pl/attachment/d7906416-ae65-48aa-b51c-93f1e9df3bca> [4.12.2023].

Portugalska:

https://www.gpp.pt/images/PEPAC/PEPAC_Submetido/Exportacao_SFC_versaoAprovao_29072022.pdf [4.12.2023].

Romunija:

https://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/2022/PNS_2023-2027-versiunea_1.2-21.11.2022.pdf [4.12.2023].

Slovaška:

file:///C:/Users/mtekavec/Downloads/sprava_o_strategickom_plane_spp_na_rok_2021.pdf [4.12.2023].

Španija:

https://www.mapa.gob.es/es/pac/pac-2023-2027/plan-estrategico-v21_tcm30-659518.pdf [4.12.2023].

Švedska:

[rapport-om-den-strategiska-gjp-planen-2021.pdf \(regeringen.se\)](https://regeringen.se/rapport-om-den-strategiska-gjp-planen-2021.pdf) [4.12.2023].

Ostali dokumenti:

Predstavitev KOPOP ukrepa iz Strateškega načrta Italije: *10.1.08 Salvaguardia dei canneti, cariceti, molinieti Lombardia*. Dostopno na: <https://psr.regione.lombardia.it/it/pc1420/psr-2014-2022/misure-e-operazioni/misura-10> [22.1.2024] in <https://www.naturachevale.it/wp-content/uploads/2017/03/Operazione-10.1.08-%E2%80%9CSalvaguardia-di-canneti-cariceti-molinieti%E2%80%9D.pdf> [22.1.2024].

Predstavitev KOPOP ukrepa iz Strateškega načrta Italije: *10.10.7 Mantenimento funzionale per le zone umide Lombardia*. Dostopno na: <https://psr.regione.lombardia.it/it/pc1420/psr-2014-2022/misure-e-operazioni/misura-10> [22.1.2024].

Dodatek D Strateškega načrta Francije: *Appendice D. Catalogue MAEC 2023-2027 pour l'hexagone et l'outre-mer*, 130-136. Dostopno na: https://draaf.normandie.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/appendice-d_catalogue_maec_complet_20220715.pdf [19.1.2024].